

J e g y z ő k ö n y v

az **Országos Köznevelési Tanács**

2004. október 14-én, csütörtökön, 10 órakor
az Oktatási Minisztérium (Budapest, Szalay utca 10-14.)
101. számú tanácstermében megtartott üléséről

Napirend:

1. Javasolt bírálati szempontok a kerettantervek értékelésére
Előadó: Trencsényi László
2. A „Hogyan lehet minél könnyebbé tenni az iskolatáskát?” című szakmai anyag véleményezése
Előadó: Brassói Sándor főosztályvezető-helyettes
3. Cselekvési terv az „Európai mérföldkövek” közoktatás területén történő megvalósításához
Előadó: Brassói Sándor főosztályvezető-helyettes
4. Feladatterv összeállítása
Előadó: dr. Loránd Ferenc OKNT-elnök
5. OKNT-elnök és -alelnök választása
Levezető: Horn György OKNT-tag
6. Egyebek

Elnököl: dr. Loránd Ferenc

Jegyzőkönyvvezető: Pavlánszky Éva és Varga Erzsébet (Magyar Gyorsírók és Gépírók Országos Szövetsége Beszédgyorsíró Szolgálat)

Az ülés résztvevői**Az Országos Köznevelési Tanács részéről:**

Dr. Loránd Ferenc, az OKNT elnöke
Dr. Báthory Zoltán
Dr. Brezsnayánszky László
Dr. Dobos Krisztina
Farkas István
Dr. Hadházy Tibor
Dr. Hoffmann Rózsa
Horn György
Dr. Karlovitz János
Dr. Kelemen Elemér
Liskó Ilona
Dr. Trencsényi László
Dr. Vágó Irén
Dr. Vekerdy Tamás

Meghívottak:

Polinszky Márta
Makkai László
Szabó Imre Ernő
Kosinszky Zsuzsa
Ambrus István

(Az ülés kezdetének időpontja: 10 óra 13 perc)

DR. LORÁND FERENC, az OKNT elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Jó reggelt kívánok! Kérek mindenkit, hogy foglalja el a helyét. Bejelentem, hogy többen jelezték, hogy a mai OKNT-ülésem nem tudnak részt venni. Mint bizonyára önök is tapasztalják, rendkívül zsúfolódnak a programok, például Kozma Tamás-ülés is ma van, de nem tudunk elmenni, néhányan szívünk szerint ott is lennénk.

Tehát ahhoz, hogy szavazatképesek legyünk, illetve érvényes legyen az OKNT, mint testület, a testületi állásfoglaláshoz 14 személynek kell jelen lennie. Ahogy számoltunk, mert Vekerdy Tamás eleve jelentette, hogy késik, éppen megleszünk 14-en, tehát ami most a legfontosabb, hogy határozati rangra tudjuk emelni a vita után kialakult bírálati szempontokat a kerettantervek jóváhagyásához, mert ez már késlelteti a jóváhagyás mechanizmusát. A többi napirendi pont kérdésében nem okvetlenül van nekünk ilyen kötelezettségünk, ott inkább a véleményünkre kíváncsiak, itt viszont a munkát akadályozzuk.

A napirendet szeretném, ha megnéznénk. Egyetlen kiegészítésem van hozzá. A 6. pontban szereplő egyebek, ami mindig egy menekülési lehetőség akkor, ha valami közbejön, Sipos János helyettes államtitkár úrtól kaptam egy levelet, amely szerint a 2005. évi költségvetési törvényjavaslat több ponton módosítja a közoktatási törvény 1993. évi változatát, ezért arra kér, hogy sürgősséggel vegye az OKNT napirendre és véleményezze a mellékletben megküldött és itt majd szétosztandó anyagot.

Tehát egyeztetnünk kellene egy olyan időpontot, amikor legalább 14-en itt vagyunk, mert akkor testület vagyunk, ami nem azt jelenti, hogy 14 egybehangzó szavazat kell, mint tudjátok, de hogy egyáltalán ez a szabályszerű működés legyen. Ezzel kapcsolatban nem egyetértési jogunk van, csak véleményezési jogunk.

Tehát a hatodik napirendi pontnál, ehhez fogok majd időpont-javaslatokat kérni, de megvárjuk, amíg Vekerdy Tamás is megérkezik, addig pedig szavazzunk a napirendről, amennyiben így el tudjátok fogadni, vagy pedig kiegészítést kértek, és aztán nekikezdünk. *(Horn György: De csak tízen vagyunk! Vekerdyt nagyon nagyra becsülöm, de négyet még nem tesz ki! - Derűltség.)*

A 14 nekem úgy jött ki, hogy aki ígérte, hogy lesz, az itt lesz, mert Zsuzsa végigkérdezte, amikor arról volt szó, hogy egyáltalán tartunk-e ma ülést. Tehát Báthory Zoltán itt van, Brezsnay László nem mondta, hogy nem jön, sőt azt mondta, hogy jön. *(Dr. Hadházy Tibor: Itt van, csak egy kicsit késik. - Megérkezik Vágó Irén.)* Vágó Irén már itt van, tehát a helyzet egyre jobb, Dobos Krisztina itt van, Farkas István itt van, Hadházy Tibor itt van, Hoffmann Rózsa itt van, Horn György itt van, Karlovitz János itt van, Kelemen Elemér itt van, Kozma Tamás hivatalból távol, Kompaktor Emília nem jelezte, hogy nem jön. *(Kosinszky Zsuzsa: Azt mondta, hogy jön.)* Sőt, kifejezetten mondta, hogy jön. Liskó Ilona szintén azt ígérte, hogy jön, Vágó Irén pedig már meg is érkezett.

Javaslom, hogy kezdjük el a beszélgetést, és ha addigra, amikor szavaznunk kell, nem leszünk annyian, akkor legalább a vitán túlvagyunk, ne húzzuk ezzel az időt. Kérdezem, hogy a jelenlévők a napirendet azzal a kiegészítéssel, amit a 6. pontban szereplő egyebek kapcsán mondtam, elfogadjátok-e. *(Szavazás.)* Igen. Köszönöm szépen.

Akkor az első napirendi pont előadójaként kérem Trencsényi Lászlót, hogy szíveskedjék a bírálati szempontsört elővezetni, értelmezni, beszámolni azokról a vitákról, amelyek ezzel kapcsolatban voltak.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Két dolgot szeretnék előrebocsátani a dokumentum iránti jóindulat megnyerésére, hogy egyfelől egyszer erről – még mint pályázati elbírálási szempontról – beszélgettünk már az OKNT, és alapvetően azzal a szöveggel is egyetértett. Néhány ponton egyebek között éppen az én indítványomra volt vita, de alapvetően a jegyzőkönyv is úgy rögzíti, hogy megértésre találtak a pontosító gondolataim. *(Megérkezik dr.*

Breznyánszky László.) Utána viszont a majdnem megalakult kerettantervi bizottság is tárgyalta az anyagot. Ott jelen voltunk, szavaztunk is, tehát van voltaképpen egy többségi támogatás, csak a kerettantervi bizottság akadémiai klimaxok és egyebek miatt még nem tudott megalakulni hivatalosan. De ilyen szempontból mindenképpen a bizottság működő részének támogatását bírja az előterjesztés, és Nagy Józsefét is, aki a bizottság elnökeként megkezdte munkáját. *(Megérkezik Liskó Ilona.)*

A dologhoz hozzátartozó formai megjegyzés az, hogy az OKNT-nek döntési hatásköre az állóbetűs szövegekről van. Valamikor elektronikusan kaptunk egy ilyen rövidített változatot, illetve a határozati javaslatot, tehát a bírálati szempontokat magukat. A dőltbetűs részek már egy munkafolyamat részei, amelyek szintén élvezték a bizottság támogatását, visszatükrözik azokat a beszélgetéseket, vitákat, gondolom, itt is megsegítik az értelmezést, illetve ahhoz számítunk mindenképpen az OKNT tagjainak véleményére, tapasztalataira, hogy ez az argumentáció, amelyik a dőltbetűs részben megjelenik, használható-e majd a bírálatban részt vevő szakértők egységes szemléletformálásában. Tehát nemcsak érvként szolgál a levezetés, hogy hogyan jutottunk a bírálati szempontok ezen, azon megfogalmazásához, hanem hogy milyen módon érdemes interpretálni a szakértők számára is, ebben megint csak benne vannak a pályázati szakértésnél tapasztalt bizonyos szélsőségek az értékelésben.

Néhány ponthoz fűznék magyarázatot, emlékeztetve az utolsó e tárgyban folytatott OKNT-vitánkra.

Az úgynevezett „káros ismeretek” problematikáját, amelyet alapvetően megfogalmazásbeli problémának értékeltünk, tanácsoljuk átváltani a 2. oldalon a 4. pont a) alpontjánál: itt a Magyar Köztársaság törvényeiben megjelenő értékrendbe ütköző elemek”-re gondolhatott az első fogalmazvány szerzője „káros ismeretek” gyanánt, mert másképpen a kifejezés értelmezhetetlen. A szakértőtől ennek megállapítását mindenképpen várjuk, és úgy gondoljuk, hogy ez az a szint, amihez bármelyik tanterv-, kerettanterv-készítőt mérni lehet, az összes többről úgy gondoljuk, hogy önkényes lenne.

A 4. pont b) pontjában finomítottunk. Ott egy ennél rigidebb összevetési kényszere volt a szakértőnek a NAT-ban foglalt óraarányokkal. Itt most azt tartanánk értékelési szempontnak, hogy hasonlítsa össze, de ez az összehasonlítás nem elfogadási vagy elutasítási kritérium, hanem egy kvalitatív mérlegelés, hogy miért olyanok, ha eltérnek az ajánlott arányoktól, hiszen a NAT nem zárja ki, hogy az ajánlott százalékos arányokhoz képest akár homlokegyenest alternatív óraarányok lehessenek, ha e mögött a szerző csoport világos és hatékony tanítási koncepciója áll.

A következő változás a 4. oldalon az f) pont, ami nem szerepelt a korábbi bírálati szempontok között. Itt is egy kvalitatív elemzést várnánk a szakértőtől. Azért gondoltuk, hogy erre az f) pontra szükség van, mert nagyon sok minden csak ennek függvényében magyarázható. A tantárgyak összhangjának vizsgálata, a tantárgyak összhangja önmagában nem érték, csak annak függvényében, hogy azt a műveltségkonceptiót, amit a kerettanterv megjelenít, szolgálja-e, vagy azzal nem ellentétes-e. Ezért gondoltuk, hogy mielőtt a szakértő ezekhez a tartalmi elemzésekhez hozzákezd, állapítsa meg, próbálja leírni, hogy kiviláglik-e. A dőlt betűsnél adtunk több értelmezési variációt, de egy eklektikus műveltségkép meg egy koherens műveltségkép is releváns műveltségkép lehet, és ahhoz képest a tantárgyak összhangja egészen mást jelenthet.

A h) pontban finomítottuk a szöveget. Ez volt az életkori sajátosságok megjelenítése az összövegben. Miután a kognitív pszichológia, a konstruktív pedagógia az életkori sajátosságokat óvatosan értelmezendő, a pszichológia legújabb tapasztalatai által nem feltétlenül bizonyított dolgoknak tekinti, ennél abszolútabb kategóriának tekinti a tanuló fejlettségét, ami nem feltétlenül az életkori hágsók függvénye, ezért a tanulók fejlettségbeli különbségeinek figyelembevételét éreztük magasabb rendű, magasabb szintű elemzési kategóriának, amelyben megjelenhet az életkorra való utalás – de sok minden másra megjelenhet. Úgy gondoljuk, ezzel az absztraktabb szintre emeléssel nyer a bírálat, mert amit a differenciális pedagógián értünk, annak helyet ad, és nem egyszerűen azt vizsgálja, hogy 150

centi hosszú-e a gyerek, és kihullottak-e már a fogai, nem ehhez méri a fejlettségét, hanem ennél árnyaltabban.

Végül pedig a j) pontban – amelyik az ósváltozatban a szaktudományhoz való igazítást kérte számon a kerettanterven – hozzárendeltük a tantárgypedagógiát is, két szempontból. Egyrészt, mert úgy gondoljuk, hogy e két tudománynak való megfelelés az, amelyik igazán körülírja az adott tananyagelem tudományosságát, másfelől, vannak olyan tantárgyaink, amelyek nem tudományközvetítő tantárgyak, hanem praxist, mindennapi tudatot, vagy nem is tudom pontosan, hogy nevezem, mit közvetítő tantárgyak. Van tánc tudomány, de eszébe ne jusson senkinek, hogy a tánc tantárgy tantervét a tánc tudomány igazságához mérje. Ott a táncpedagógia igazságaihoz kell mérni, úgy gondolom, ha tudományossági szempontokat keres a tantervbíró. Lábjegyzetben mondom, hogy remek táncpedagógiai szakkönyv jelent meg, megszületett a néptánc tantárgypedagógiája is.

Ennyi. Ennek megfelelően várjuk a javaslatokat, bírálatokat. Gyűlnek az elbírálásra váró kerettantervek. Nem tudni, meddig tart ez a lelkiület a tantervkészítőkben, de a munkát ütemesen szeretnénk elkezdni, ezért a döntés nagyon jó lenne.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Horn György!

HORN GYÖRGY: Mindenekelőtt arra kérném a Köznevelési Tanácsot, hogy a kerettantervek értékelésénél a 131. §-ra vonatkozó eljárást és a 8/A §-ra vonatkozó eljárást válassza külön, és jelen tárgyalásban a 131. §-ra vonatkozó eljárást ne tárgyalja, ez önálló előkészítés után kerüljön vissza a Köznevelési Tanács elé. Sem jogilag, sem szakmailag nem indokolt a két technológia összekeverése. Olyan előírások szerepelnek ebben, amelyeket a 131. § eleve kizár, másrészt maga a kerettanterv értelmezése is – ahogy a törvénynél is beszéltünk erről – alapvetően eltérő: az egyiknél egy előírárendszer van, a másiknál egy háttér, a helyi tanterv létrejöttének, a helyi pedagógiai program létrejöttének a feltételeként szerepel. Azt kérem tehát, hogy az OKNT önállóan és külön eljárásban vizsgálja a 131. §-t.

Én ebben az értelemben is kezelném a szöveget, tehát kizárólag az általában vett kerettantervi funkciókat szeretném, és így is véleményezném az előírásokat.

Másrészt...

ELNÖK: Kérdezhetek ehhez a ponthoz? Csak annyit, hogy mikorra lehet arra számítani, hogy az ennek megfelelő önállóként kezelt dokumentum elénk kerül?

HORN GYÖRGY: Ez a Köznevelési Tanács döntése. Ha az én személyes véleményemet kérdezed, akkor én ezt már egyszer kifejtettem, hogy megítélésem szerint az alternatív kerettantervek egyedi eljárásban elbírálандók és nem szükséges álláspontom szerint külön alternatív iskolai definíció. Ebben vita volt, de ez csak a saját álláspontom, az, hogy ezt egyedi eljárásként, külön-külön kell vizsgálni, nem olyan nagy számú a dolog. Tehát az a javaslatom erre vonatkozóan, hogy ne egy átfogó rendszer, hanem egyedi történések legyenek.

ELNÖK: Akkor azt javaslom a Köznevelési Tanácsnak, hogy ezt, mint javaslatot, ma vitassa meg, és foglaljon benne testületileg állást, hogy ez ne lebegjen a továbbiakban ilyen bizonytalanul. Folytasd, mert még nálad van a szó, utána Báthory tanár úr következik.

HORN GYÖRGY: A következő a 4/b. pontra vonatkozik. Majd még egy másik kérdésre visszatérnék. Mindannyian tudjuk, hogy a nemzeti alaptantervben ajánlott százalékos arányok egyrészt esetlegesen, különböző kompromisszumok után alakultak ki. Tehát az az álláspontom, hogy a kerettantervi óratervek összehasonlíthatósága a saját céljaihoz vonatkozzon, tehát teljesíthetőségi kritériumot szabjon, és ne a NAT-hoz viszonyítson, azon egyszerű oknál fogva, hogy a NAT tartalmi részeire vonatkozóan van a szakértői rendszerben előírás. Tehát ennek vizsgálata értelemszerű, hiszen ezt a jogszabály előírja, ugyanakkor az ebben szereplő

táblázatok rendkívül esetlegesek és az aktuális ügyek voltak azok, amik ezeket a számokat meghatározták. Ezt mindenki tudja, aki ebben részt vett, Báthory professzor úr különösen, hiszen neki volt vagy 50 változata ebben a menetben.

A következő a j) pontra vonatkozó dolog. Megértettem azt, amit Trencsényi László felvetett, hogy hozzávette ezt a szaktudományt, bár mint minden ilyen ezoterikus példa, gyengíti a szövegértelmezést, mármint ami a tánkra vonatkozik. Azt gondolom, hogy ez két különböző elvárás, aminek egyidejű követelménye egy logikai rendszerben nem elvárható a szakértőtől sem, és nincs is értelmes kimenete.

Én a magam részéről a szakmai, kizárólag a pedagógiai szempontú tananyag-szelekciót tudom értelmezni, az, hogy „valamint az adott tantárgypedagógia kritériumainak”, ez szerintem egymástól eltérő követelmény egyidejű megjelenítése, és erre nincs érdemi válaszlehetősége a szakértőnek.

Végezetül pedig inkább kérdés, ami ebből álláspontom szerint hiányzik, hogy a szakértő mindezek alapján előírászerűen kell hogy az egészről ajánlást tegyen, lehetőséget kap arra, hogy az egészre vonatkozóan ajánlást tegyen, vagy kizárjuk az egészre vonatkozó megállapítását? Én ez utóbbit javasolnám, tehát hogy a kerettantervi döntés maga a döntéshozók kezében legyen, és a szakértők itt a szakmai szöveget tegyék az asztalra, az erre vonatkozó summázást zárjuk ki a szakértői javaslatok köréből.

Az előbb a 4. pontnál elmondtam, hogy még egy fontos van, aztán észrevettem, hogy a 4/a-ra vonatkozik. Én az „értékrend” kifejezés helyére határozottabban és egyértelműen a „jogrend” kifejezést tenném, az érték kérdése olyan szinten osztott és szórt, hogy a jogrend vagy jogrendszer jobb, mert abban már benne van egyfajta értelmezés is, hiszen nem a szöveg, hanem annak az egésznek a szövegkonnotációja is érdekes, ha rendszerről beszélünk. Köszönöm.

ELNÖK: Én is köszönöm. Báthory Zoltán, utána Hadházy Tibor, utána Karlovitz János!

DR. BÁTHORY ZOLTÁN: Ahhoz szeretnék hozzászólni, amit Horn György említett. Eleve nem helyeslem a magyar iskolákat alternatív és nem alternatív irányba sorolni, mert ez egy nagyon rossz irány, nagyon rossz trend. A '80-as évek közepe, vége óta tudjuk, hogy nagyon sok úgynevezett nem alternatív iskola alternatív elemeket honosít meg falai között, és ez a trend sérülne, ha egy ilyen fontos bírálati szempontban ezt a dolgot tovább éleznénk, és elkülönítenénk az iskolákat.

Amilyen nehéz adott esetben meghatározni, hogy mi az alternatív, olyan nehéz adott esetben meghatározni, hogy mennyiben hagyományos az iskola. Az iskolák így nem oszthatók be, a tantervek így nem klasszifikálhatók, a magam nevében azt szeretném mondani, hogy azt kérem Horn Györgytől, hogy álljon el ettől a javaslatától. Ez egy szakmai kérdés, amit a megfelelő civil szervezetek egymás között megbeszélhetnének, illetve jó lenne, ha nemcsak az alternatív szervezetek egymás között, hanem esetleg másokat is meghallgathat. Egyfajta arroganciához vezet ez a dolog, ha még itt is teret adunk neki, amit én a magam részéről nem tudnék támogatni.

ELNÖK: Hadházy Tibor!

DR. HADHÁZY TIBOR: Nagyon röviden két mondatot szeretnék hozzáfűzni a bírálati szempontokhoz, amelyek a kerettantervek értékelésére készültek és a kerettanterveket önmagukban vizsgáló komplett értékelési szempontrendszer tartalmaznak, mégis úgy gondolom, hogy két kérdésre célszerű lenne kitérni. Nehezen megkerülhető ez a két kérdés megítélésem szerint. Az egyik az átjárhatóság kérdése, és erre vonatkozó nyilatkozattétel a szakértő részéről, hiszen manapság sok zászlón lobog ennek a lehetőségnek a biztosítása. Abban az esetben, ha nem nyilatkozik a szakértő az adott kerettanterv értékelése kapcsán arról, hogy amennyiben elköltöznék a szülők és a gyermek ide, oda kerül, akkor milyen munícióval

rendelkezik, kell-e valamilyen plusz ahhoz, hogy folytathassa valahol a tanulmányait vagy mínuszban van? Tehát az átjárhatóság kérdése.

A másik: a napirendi pontjaink között éppen azt hiszem, ezután szerepel az iskolatáska súlya vagy tömege. Ezt csak az anyaghoz majd elmondanám, de nem mondom...

ELNÖK: De nem bírtad kihagyni! (*Derűltség.*)

DR. HADHÁZY TIBOR: Ezt nem bírtam kihagyni, igen. Ott, abban az anyagban is utalás van arra vonatkozóan, hogy mit lenne célszerű tenni e területen. Tehát úgy gondolom, hogy célszerű lenne a kerettanterv-értékelés szempontjaiba beemelni azt, hogy rendelkezésre állnak-e azok az ismerethordozók, amelyek az itt feltüntetett ismeretek közvetítésére alkalmasak.

Külön izgalmas kérdés számomra, utolsó mondatként, az, hogy vajon, az értékelés kvalitatív, ahogy ez le van írva, vagy törekszik majd vagy egyáltalán akar-e kvantitatívítást beemelni a rendszerbe, a szakértői munkába? Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm. Zsuzsa, azt kérem közben, hogy jegyzeteld pár szóval azt, amire vissza kell térnünk, mert határoznunk kell róla. Tehát itt már elhangzott a Báthory kontra Horn ügyben egy olyan kérdés, amiben dönteni kell, vagy Horn kontra Báthory, vagy vice versa, és itt elhangzott egy szintén határozati javaslat-jellegű szöveg, hogy mit kellene még szerepeltetni, nehogy elfelejtsük a végén ezeket.

Most következik Karlovitz János, utána Dobos Krisztina!

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Én azt emelném ki, hogy ez egy újdonság, idáig nem volt sem kerettanterv, sem kerettantervi bizottság, szóval ez mind új, az úttörő utat nehéz járni. Kiemelném a jó szándékot ebben az előterjesztésből és ebből a tervezetből, mert a jó szándék vezetett oda, hogy mi tárgyaltuk már sokszor, a kisbizottság többször, és hogy az ügynevezett alternatív iskolákat bevette. Gondoljunk itt a Waldorf-tanterv vitájára, amikor alig jutottunk dűlőre, hogy most tárgyalhatjuk, nem tárgyalhatjuk, pedig nagyon fontos volt nekik. Úgy érzem, hogy ez segíteni akar, hogy hadd menjenek ők is, ők is az iskolarendszer részei.

Gyuri, ebben jó szándékot látok, és támogatandónak tartom, hogy voltaképpen most már - Báthory Zoltánnal egyetértek - nagyon sok alternatív iskola van vagy félalternatív. Szerencsére ezek az alternatív mozdulatok bemennek az iskolákba, tehát az ügynevezett normál iskolába is, de én ezt meghagynám, ha lehet.

A másik: a tervezetet magát, úgy érzem, el lehet fogadni. Mindenben lehetne sokat vitatkozni, de érdemes lenne elfogadni, hogy hadd menjen a munka. Kíváncsi volnék, jelen pillanatban milyen adatok vannak, ha Márta esetleg mondaná, hogy mik jöttek be azóta, vagy egyáltalán most hogy állunk kerettantervi ügyekben, hogy kik tolonganak az ajtóban, hányan akarnak belépni. A munka érdekében hadd menjen – én ezt kérem – ez a tervezet.

Végül csak egyetlen szóra, erre a tantárgypedagógiára térnék ki. A mai világban, amikor műveltségi területek is vannak stb., stb., egy kicsit-kicsit konzervatív, és talán a szakdidaktika vagy a szakmódszertan is... Ez csak egy szó kérdése, hogy hogy nevezzük őt. Tudjuk, kiről van szó, tudjuk, miről van szó, de talán érdemes volna azt a szót kicserélni.

Én támogatom ezt az előterjesztést, és színvonalasnak tartom Trencsényi Laci munkáját. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm. Dobos Krisztináé a szó.

DR. DOBOS KRISZTINA: Köszönöm szépen. Egy kicsit bővebben kezdeném. Azt gondolom, hogy kerettantervek voltak, meg vannak is. Igazából én akkor örülnék, hogyha már nem kerettantervek elbírálásáról lenne szó, hanem mellette ott lenne a tankönyv – ahogy mondta Hadházy úr –, mellette ott lenne az a pedagógusképzés – hogy ha ő ezt a kerettantervet

választja, akkor milyen pedagógus-továbbképzésre menjen –, mellette lenne segédanyag... Ha valahogy már legalább az irányt megszabnánk, és azt mondanánk, hogy akkor tartjuk jónak a kerettantervet, ha nemcsak tanterv, hanem hívhatjuk pedagógiai rendszernek – vagy lánykori nevén most nem tudom, minek hívjuk, mindegy –, tehát egy rendszerben gondolkodnánk, és nem tantervírásban. Én azért gondolom, hogy akár a minisztérium megfelelő vezetői, akár a pályázat kiírásakor, akár egy közleményben vagy bármiben a kerettantervet elbíráló bizottság jelezné, hogy igenis pozitívan értékeli, hogyha nemcsak egy tantervet adnak le, hanem a környezete is szerepel, ami segíti azt, hogy alkalmazható legyen. Ez lenne a bővebb dolog.

A másik: itt nagyon jóindulatú megjegyzések szerepelnek az egyes szempontoknál. Azt gondolom azonban, ez legfeljebb csak arra alkalmas, hogy a szakértő ugyanabba a gondolkodásba essen, mint Trencsényi László is esett, hogy bizony, ezt nehéz értékelni. Én rögtön egy példát mondanék.

A kerettanterv nem tartalmaz a Magyar Köztársaság törvényeiben megjelenő értékrendbe ütköző elemeket. A Magyar Köztársaság törvényeinek értékrendje igen ellentmondásos. Egy egyszerű példát mondanék. Van olyan törvény a Magyar Köztársaságban, ami a szolidaritás elvével igen ellentétes, sőt, nem is egy van, gazdasági törvény. És ez mindig így lesz. Nincsenek abszolút jó törvények. Nem voltak, nincsenek és nem is lesznek. Mindig ki fog derülni, azért kell módosítani a törvényeket. Ha a Magyar Köztársaság törvényeiben megjelenő értékrendbe ütköző elemeket keresünk, elő lehet halászni egy olyan törvényt, ami azt mondja, hogy ennek az értékrendnek megfelelő, és elő lehet halászni egy ezzel ellentétet is. Én ezzel nagyon csínján bánnék, nagyon meggondolnám. Aki egy picit figyeli a parlament működését, az tapasztalja, hogy bizony, itt igen érdekes a törvényekben megjelenő értékrend, igen sok ellentmondás van, és nem véletlen, hogy igen sokszor kell módosítani a törvényeket.

Hogyha humánus elveket mondanak, meg hasonlót, a tartalmát értem a mondatnak, meg a jó szándékát is, de azt gondolom, ezt majdnem lehetetlen megvalósítani.

Az összes pontban megjelenő kérdésben, azt gondolom, valami útmutatást kell adni a bírálónak. Hogy a kerettanterv célrendszere megfelel-e a NAT-ban megfogalmazottaknak, erre lehet mondani, hogy igen, nem vagy részben. Ez a három alternatíva van elvileg. De ha részben felel meg, tehát bizonyos dologban nem, attól még lehet, hogy nagyon jó tanterv, de a „részben” jelentheti azt is, hogy majdnem semmiben, vagy nagyon kevésben. Valahogy kvantifikálni kellene, legalábbis útmutatásokat adni arra nézvést, mit hogyan is értékeljen. Lehet nagyon szép szövegeket írni – épp néztük, hogy a bírálók igen érdekesen bíráltak, voltak nagyon szép, lírai szövegek, amikből igazából nem derül ki, hogy mit gondol a bíráló –, tehát egy picit úgy gondolom, konkretizálni kellene, hogyan is bírálja el, miket tekintsen, vagy milyen útmutatások legyenek.

Én a műveltségi koncepció értékelését szeretném megkérdezni, az f) pontot. Mi célt szolgál? Tudniillik, mondhatjuk azt, hogy akkor is elfogadjuk, hogyha modernista, akkor is elfogadjuk, hogyha konzervatív, akkor is elfogadjuk, hogyha helyi, akkor is, hogyha globális. Mi a célunk vele? A bírálótól miért kérdezzük meg, hogy ő milyennek látja ezt a tantervet? Erre a kérdésre a bíráló mond egyfajta látásmódot, hogy ő milyennek látja. Az a kérdés, hogy mi a célunk vele. Lehet, hogy a másik bíráló másmilyennek látja, és akkor mit mondunk, mi a válaszuk rá? Nem nagyon tudom. Ha azt a kérdést tesszük fel, hogy a kerettanterv készítői mondják el, ők mit gondolnak a világról, annak lehetne értelme. Akkor azt mondhatja egy tanár, hogy én elolvasom, és a mi iskolánkban nem ezt gondoljuk a világról, tehát mi nem fogjuk alkalmazni. De hogy a bíráló hogyan látja, az az én számomra nem egészen értelmezhető teljesen.

Az i) pontban az a kérdés merül fel, hogy a kerettantervnek nem feltétlenül kell sugallnia feldolgozási metódust, vagyis, magyarul, vagy egyszerűbben: a módszertanra nem nagyon kell utalnia. Azért nem lenne rossz, hogyha lennének módszertani utalások! Nem kötelező jelleggel. Más szóval azt mondhatom, amit a letelején mondtam, hogy a tanárnak való segítség is megjelenjék a kerettantervben, hogy ezt most a kerettantervben teszi meg – erre is van lehetősége –, sokkal jobb lenne, hogyha a környezetét néznénk a kerettantervnek.

Az utolsó megjegyzésem pedig az lenne, hogy jó volna, hogyha a kerettantervet elbíráló szakértők részletes útmutatásokat kapnának az elbírálás szempontjaira. Innentől kezdve lehet összehasonlítani. Ha mindenki mást csinál, igen problémás lesz az elfogadás metódusa.

Az alternatív kérdésre visszatérve: akkor jeleztem, hogy rossz a törvénynek az a passzusa, ami ott szerepel, hogy a Köznevelési Tanács döntse el, mi alternatív, és milyen tantervekkel. Akkor elbuktuk azt, hogy a Waldorf-iskola kerettantervének nevezett dokumentum nem kerettanterv, hanem egy helyi tanterv. Ha most már ismét foglalkozunk a kerettantervvel, akkor nem lehetne azt a javaslatot tenni, hogy a Köznevelési Tanács tegye rendbe ezt a kérdést, hogy alternatív, nem alternatív, mi a kerettanterv, és legyen egy törvénymódosítás. Mindig ugyanoda fogunk visszajutni, ugyanarra a pontra – ezért nem is szeretnék beleavatkozni ebbe a vitába, és nem is tartanám jónak –, amiről vitatkoztunk egy évvel ezelőtt is. Miután tisztázatlan a fogalom, és tisztázatlan a kerettanterv fogalma is ebben az értelemben, ezért megint nulláról indulunk. Én azt gondolom, hogy a törvényt kellene módosítani.

ELNÖK: Köszönöm. Felhívom a figyelmet arra, hogy ha meg tudunk állapodni egy időpontban – az egyebeknél jeleztem –, ami a közoktatási törvény módosított szövegével fog foglalkozni, amennyiben elfogadjuk, amit ön mond, most itt van az ideje és a helye. Most nem kell újra elővenni a közoktatási törvényt, mert úgyis van egy fázis, tehát érdemes lenne ezt végiggondolni, és akkor talán még a mai ülés végén meg tudunk állapodni abban, kik működnének közre egy olyan szövegszerű, három-négy sorban, ami behelyezhető, és aminek az elfogadását a következő ülésen tesszük meg.

Hoffmann Rózsáé a szó.

DR. HOFFMANN RÓZSA: Pontokba szedem a mondanivalómat, hogy követhetőbb legyen és megpróbálok röviden fogalmazni.

Az alternativitás vagy normalitás vagy átlagos kérdést úgy látom, hogy itt nem is az alternatív vagy nem alternatív a választóvonal, hanem az, hogy olyan kerettantervről van-e szó, amely mindenben próbál megfelelni a NAT-nak és az egyéb törvényi előírásoknak, avagy olyannak, amely külön utakat jár. Ezért főleg az alternatívának kisajátítani a külön utat azáltal, hogy nemzetközi alternatív vagy pedagógiai áramlat kell hogy mögötte álljon, mert ne volna szabad kizárni azt a lehetőséget, hogy bárhol adódhat egy olyan pedagógiai közösség, amely valami egészen mást próbál kitalálni, és ebben hisz és szeretné megvalósítani, adott esetben kerettanterv formájában. Ezt kellene valahogy meglátásom szerint a bírálati szempontokban egyértelművé tenni, hogy jöllehet a kerettanterv alapvetően azt vizsgálja, hogy megfelel-e a NAT és egyéb előírásoknak, de nem kíván lezárni egyéb kísérleti utat sem, és akkor ebbe beleférhet adott esetben az alternatív vagy nem alternatív, egyéb kísérleti iskola.

A második az átjárhatóság kérdése. Tiborral ellentétben úgy gondolom, hogy a sokféle kerettanterv eleve kizárja az átjárhatóságnak olyan értelmezését, hogy mondjuk nyilatkozzék arról a kerettanterv, hogy hogyan tudja megvalósítani az átjárhatóságot. Ez azt jelenti, hogy ha már jóvá van hagyva most nyolc kerettanterv pillanatnyilag körülbelül, meg a Waldorf, aztán jönnek hozzá továbbiak, azt várnánk el a szakértőtől vagy a kerettanterv benyújtójától, hogy pontosan ismerje a többit, hogy erről nyilatkozni tudjon.

Az én véleményem szerint az átjárás biztosítása az iskola pedagógiai programjának és pedagógiai kultúrájának a kérdése, és egyre inkább azzá válik, minél szerteágzóbbak lesznek azok a helyi tantervek, amelyek szerint tanítanak az iskolákban, tehát nem forszíroznam itt az átjárhatóságot a kerettantervben.

Nagyon jónak találom azt, hogy szemben a korábbi anyaggal, amely nehezen volt esetleg értelmezhető, vagy nagyon sok mindent mögé kellett gondolni, itt világosan megjelenik a bírálóbizottság néhány instrukciója, útmutatása, a gondolatokat irányító javaslata. Ez, mint konstrukció is tetszik, és feltételezem - és egyben javaslom is -, hogy a szakértők felkészítésében ezeket az itt megfogalmazott, de javaslom, hogy módosítandó mondjuk

mondásokat nagyon meg kell értetni, el kell fogadtatni a szakértőkkel, mert ez azért egy másfajta mentalitást kíván tőlük, mint a korábbi munkájuk.

Azért javasolnám ezeket a dőlőbetűvel szedett részeket még akár huszonötször átnézni és átrágni, mert például van egy olyan általános észrevételem, hogy nagyon nehezen értelmezhető némelyik a normál szakértő számára. Laci stílusát nagyra értékelem, szeretem is, de nem vagyok benne biztos, hogy például a h) pontban, az életkori sajátosságokat ecsetelő részben vagy akár a j) pontban közölt rész teljesen egyértelmű és világos minden szakértő számára.

Tehát egy kicsit hétköznapiabban javasolnám és egyértelműbben ezeket a megfogalmazásokat.

A következő véleményem. Jól tudom, hogy a törvény szövege az iskola egészségfejlesztési, fogyasztóvédelmi és környezetvédelmi feladatainak végrehajtását a kerettantervhez rendeli. Ez szerintem szakmailag hiba, sajnálom, hogy annak idején én magam sem vettem észre, nem tettem szóvá, de így van a törvényben. Viszont azért magunk között talán meg tudunk abban egyezni, hogy ez megint nem kerettantervi vagy nem elsősorban vagy nem feltétlenül, hanem pedagógiai programba tartozó tevékenység, hiszen hogy a környezetvédelemmel egy iskola mit csinál, ezt nem feltétlenül kell a kerettantervben vagy a helyi tantervben, adott esetben a pedagógiai programjában megjelenhet és kiválóan teljesítheti anélkül, hogy a kerettantervben ez megjelenne.

Vagyis azt javaslom, hogy ne forszírozzuk nagyon, vagy legalább a szakértők felkészítésénél ez hangozzék el. Ugyanis az várható el, hogy mechanikusan betesznek valamilyen mondatokat a kerettantervbe, hogy kipipálják ezt a követelményt, és mögötte nincs igazán szakmai tartalom, és mondjuk az ilyenfajta dilettantizmust főleg forszírozni. Mondom: sajnálom, hogy benne van a törvényben, én magam a pedagógiai programok elbírálásakor szakértőkkel beszélve, továbbképzéseket tartva, mindig ezt hangsúlyoztam, hogy azt kell vizsgálniuk, hogy a pedagógiai programban erre vonatkozóan van-e értelmes gondolat, végrehajtható cselekedet, de nem a helyi tantervben.

A 4/a pontban, ahogy visszaemlékszem, én magam is „vétkes” vagyok, bár vállalom most is, hogy ez egy nagyon fontos kérdés, és a kerettantervtől eltérő tantervek akkreditációja során volt ez egy szempont, és akkor meg is egyeztünk abban, hogy nem lehet anélkül egy tantervet bírálni, hogy ne szembesüljön azzal a szakértő és a döntéshozó, hogy nincs-e abban olyan valami rejtett vagy kevésbé rejtett, kártékony elem, ami a gyerekekre nézve kártékony.

Két ilyen tipikus példát meg is említhetek. Az egyik itt van, például a nagyon megterhelő tanterv, ami emberfeletti munkát várna el a gyerektől, ez például káros, akkor ez hiba. Vagy a másik: volt néhány évvel ezelőtt az a probléma, hogy valamilyen ilyen szekta - ha jól emlékszem - ilyen burkolt formában a saját közösséggel tanait hirdette továbbképzésen, tehát valami ilyesmire gondoltunk akkor, de a csoda tudja, mi minden fordulhat elő.

Tehát nem a jogrenddel ellentétes értéket várnám megint a szakértőtől, mert ha a jogrendre hivatkozunk, Gyuri, akkor ebből az következik, hogy azt várjuk el a szakértőtől, hogy pontosan ismerjék a Magyar Köztársaság joganyagát. Ezt ma már egy jogász sem ismeri.

Krisztinának igaza van abban, hogy ki lehet bújni, tehát én változatlanul azt a nagyon egyszerű szót tartanám itt helyesnek, és értelmezni kellene a szakértők számára, hogy vizsgálják meg, hogy nem tartalmaz-e, nincs-e benne valami olyasmi, ami árt a gyerekeknek. Egyszerűen erről volt itt szó, és ezt nem szabad olyan vizsgálódássá duzzasztani, mert akkor egy lelkiismeretes szakértő bizony, itt elkezd problémáztatni, és hónapokon keresztül nézegetheti a CD-jogtárat és nem fog tudni eligazodni. Az is igaz, hogy az értékrend is, hogy aztán most hogyan bogozható ki a jogrendből, tehát az ártás, a kártevés tilalmát szeretném én itt magam hangsúlyozni.

Ha nyilvánvalóvá tesszük a bírálati szempontsor preambulumban, hogy itt alapvetően meg kell felelni a NAT-nak, de nem akarja lezárni az oktatási rendszer az ettől eltérő utakat, és azt is lehet engedélyezni - lásd alternatív iskolák vagy egyéb kísérleti iskolák, vagy bármi, amiben fantázia van -, akkor ebből kiindulva én amellet foglalnék állást, hogy igenis, maradjon ott a NAT óraszámú ajánlására vonatkozó utalás. Ez egy nagyon liberális, laza megközelítés,

amit itt a szövegben van, viszont azért tartom fontosnak, mert jól emlékszem rá, hogy a '98-as helyi tantervek óraszám-elemzéseiből az derült ki, hogy szakmailag védhetetlen dolgokat elkövetett nem egy iskola. Például egy ilyen tipikus probléma volt, hogy olyan végtelenül lecsökkentek a művészeti órák számai sok helyen, ami már nem felel meg az embernevelés évezredes szempontjainak, de mondhatnék más példát is, nem akarom az időt húzni a példákkal, miután ez úgyszólván csak ajánlás, legalább egy ilyenfajta kényszer szerintem be kellene vinni a NAT-nak megfelelő kerettantervekbe, hogy valamennyire vegyék figyelembe ezt az ajánlást, tehát nem hagynám el ezt a pontot.

Még van egy-két észrevételem. A j) ponttal kapcsolatban: itt megint egy picit túlbonyolítottan tartom ezt a megközelítést, bár azt hiszem, vagy azt remélem, hogy értem, amit itt Laci leírt. Szerintem itt arra kellene a szakértők figyelmét felhívni: a szaktárgyi hitelesség alatt magunk annak idején a tantárgyi akkreditáció során azt értettük, hogy ne legyen benne tudományos hiteltelenség vagy tévedés.

A közoktatásban azért az évszázadok óta egy fontos szempont, hogy a kikristályosodott igazságokat kell alapvetően tanítani, ha vannak ilyenek, azért sok esetben vannak, és felmutatni az esetleges kételyeket és alternatívákat. Ilyen egyszerű. Egy tankönyvbírálatban olvastam néhány évvel ezelőtt, a Köznevelés hosszasan tárgyalta iksz kiadó történelem tankönyvét, amelyben kimutatta, hogy négyszázvalahány tárgyi tévedés volt. Ilyenekre kellene itt gondolni, hogy ami nem felel meg a valóságnak, az emberiség tudása szerinti mai állapotnak. Ezt értem én szaktudományos hitelesség alatt elsősorban. Nem várható, hogy ilyen egy kerettantervben megtalál a szakértő, vagy hogy ilyen írjak – tétélezzük fel, hogy azért azok, akik a tanterveket írják, tudják annyira a saját szakmájukat, hogy a kétszer kettőre nem az ötöt írják –, de attól ennek még szempontnak kell lenni a bírálat során, hogy valós dolgokat tartalmaz-e.

Az elején akartam mondani – bocsánat, de elfelejtettem –, hogy a szakértők számára ez egy jó sillabusz, de azt ajánlanám, hogy minden egyes ponthoz próbáljátok meg mozgósítani a szürke agysejtjeiteket, és egy-két olyan példát írjatok oda, elméletileg mi lehet az az eset, amely például kizárja, hogy a tantervet jóváhagyjuk. Például egy ilyen lehet, hogyha a mohácsi vészt a XIII. századra tesszük. Ott olyan szaktudományos hiányosság van akkor, hogy ez így nem hagyható jóvá. Az más kérdés, hogy akkor visszaadja-e a bizottság átdolgozásra, vagy azt mondja, „Veletek nem állunk szóba, mert olyan dilettáns munka”. Ez egy másik kérdés. Vagy egy másik ilyen kizáró ok az lehet, hogyha tényleg az értékrenddel, jogrenddel ellentétes, vagy a gyerekek számára egyértelműen kártékony dolgokat tartalmaz.

Végül nagyon szeretném erősíteni Dobos Krisztina véleményét. Tőle függetlenül is megjegyeztem már korábban, hogy tudom, a törvény nem írja elő, de szakmai szempontból nagyon indokolt lenne, hogy egy kerettanterv egyrészt tartalmazzon bibliográfiát, másrészt tartalmazzon utalást a programcsomagra, tehát tankönyvre, taneszközre, módszerre, eljárásra, stratégiára. Ez sem kell feltétlenül, de jó, hogyha ilyen van, hiszen attól kerettanterv, hogy követi sok iskola, vagy ennek alapján állapítja meg a helyi tantervét. Véletlenül se azt forszírozzuk, hogy írja be a kerettanterv szerzője, hogy „Én Kovács Péter tankönyve alapján képzelem el a kerettantervet.”, hanem azt, ami elvárható egy kerettantervtől, hogy például a tankönyv típusát, stílusát, a tankönyv fajtáját, vagy hogy hogy kell kinéznie annak a tankönyvnek, hogy egyáltalán kell-e hozzá tankönyv, vagy csak milyen anyagból képzelni el a tanítást. Erre vonatkozó valami utalást el lehetne várni.

Ezt nem írja a törvény, gondolom, akkor ebből felmerülhet egy olyan aggály, hogy milyen módja van a bizottságnak, hogy ezt számon kérje, elvárja a betérjesztőktől. Ezzel is szembenéztünk annak idején, négy évvel ezelőtt. Ez megoldható úgy, hogyha az adatlap tartalmaz olyan kérdéseket, amelyek rákényszerítik a betérjesztőt, hogy erre valahogyan kitérjen.

Nagyon fontosnak tartom, hogy a kizárás, illetve az engedély megadásának néhány mozzanata azért szerepeljen, legalábbis akkor, hogyha nem akarjuk azt, hogy a humánus meg a „Segítsük a kollégákat!” meg „Virágozzék száz virág!” jegyében voltaképpen egy formalitássá süllyedjen a bizottság munkája, aminek az az eredménye, hogy voltaképpen

mindent jóvá fog hagyni, ami elkészült. Ha van bizottság, amely igent mond, illetve javasolja a miniszternek, akkor ebből az következik, hogy igenis kell mondani nemet is. Ezek a meghatározások olyan tág teret engednek, hogy nagyon nehéz elképzelni, hogy kell kinézni annak a tantervnek, vagy kerettantervnek, ami nem hagyható jóvá.

Én személy szerint azon a véleményen vagyok – éppen az átjárhatóság és az oktatási rendszer rendszerjellegének megőrzése miatt –, hogy a kerettantervek számát nem kell korlátozni, nem kell meghatározni, de nem tartom kívánatosnak azt, hogy ötvenes nagyságrendben legyenek jóváhagyva kerettantervek. Ehhez viszont akkor végig kell gondolni, mi az, ami nem engedélyezhető ebben a keretben.

Végül még mindig ott marad az iskoláknak az a lehetőség – amint tudjuk –, hogy nem kötelező rájuk nézve egyetlen kerettanterv sem. Aki úgy gondolja, hogy túl sok a megkötés a bírálatban, de nem lép fel azzal az igénnyel, hogy a nevét beírja a neveléstörténet tankönyveibe, az, ha a fenntartója jóváhagyja, használhat olyan helyi tantervet, amelyet akar.

ELNÖK: Liskó Ica!

LISKÓ ILONA: Két vitatott ponthoz szeretnék hozzászólni: az egyik a 4/a. Teljesen egyetértek Dobos Krisztinával, hogy „a Magyar Köztársaság törvényeiben megjelenő értékrend” egy borzasztóan puha fogalom, és nem is kívánható meg a szakértőktől, hogy ismerjék ezeket az egymásnak olykor ellentmondó törvényeket. Ezért megfontolásra javasolnám, hogy Magyar Köztársaság alkotmánya kerüljön ide, mert az viszont egy áttekinthető dolog, és azt hiszem, ez praktikus.

A másik dolog az alternatív iskolák kérdése és a két paragrafus értelmezésének a kérdése. Azt hiszem, most vagyunk tanúi annak, hogy a törvény alkalmazásánál derülnek ki a törvény hibái. Teljesen egyetértek azokkal, akik úgy gondolják, hogy ezen a ponton rossz a közoktatási törvény, mégpedig azért, amit Báthory Zoli megfogalmazott: mert olyan puha fogalmat alkalmaz, az alternativitás fogalmát, egy puha szakmai fogalmat, amin a szakértők maguk is vitatkoznak, mi az, hogy alternatív. A törvényalkalmazóktól pedig nem várható el, hogy szakmai kérdésekben minden alkalommal döntsenek, amikor a törvény paragrafusát alkalmazzák. Itt tehát a törvény módosítására van szükség.

Én javasolnék egy olyan megfontolást – hogyha itt mi egy törvénymódosításra teszünk javaslatot, hogy ezt a passzust meg akarjuk változtatni –, hogy itt tulajdonképpen azt kellene tisztázni, hogy a különböző fenntartású iskolákra milyen fajta tantervi szabályozás vonatkozik. Nem azt kell mérlegelnie a törvénynek, hogy alternatív-e az iskola vagy nem, hanem azt, hogy ez a fajta tantervi szabályozás az állami fenntartású iskolákra vonatkozik. Azt kellene egy másik passzusban tisztázni, hogy mi vonatkozik a nem állami fenntartású iskolákra. Ezzel tökéletesen kikerülhető ez a puha szakmai fogalom, hogy „alternativitás”, mert például mondhatja azt a törvény az egyházi és az alapítványi iskolák esetében, hogy nem óhajt semmiféle szabályozást megvalósítani a tanterv szintjén, csak és kizárólag ahhoz köti az állami hozzájárulást, hogy a kimenetnél elfogadja azt a szabályozórendszert, amit az állam alkalmaz. Ez egy lehetőség. Én nem azt mondom, hogy ez legyen benne, csak azt mondom, hogy ki kellene kerülni itt az alternativitás nagyon puha szakmai fogalmát egy törvény esetében, mert ez rögtön az első pillanatban ilyen zavarokat okoz.

Köszönöm.

ELNÖK: A következő volt Márta.

POLINSZKY MÁRTA: Én véletlenül sem szeretnék szakmai kérdésekbe beleszólni – már csak azért sem, mert nem is értek hozzá, ezért nem veszem a bátorságot. Ennek a pontnak megszületése abból a megfontolásból adódott, hogy a törvény szabályozása olyan, amilyen, és a kerettantervi bizottság nem is óhajtott ezzel foglalkozni, magát a szempontrendszert nem is az alternatívokra akarta kiterjeszteni. Ez azért került ide bele, hogy kiderüljön, a kerettantervi

bizottságnak nem feladata az alternatívokkal foglalkozni, mert az egyértelműen az OKNT hatásköre a jelenlegi jogszabály szerint.

Amit Hoffmann Rózsa mondott, hogy az adatlapra mi kerüljön rá, vagy mi ne kerüljön rá, ez egy másfajta egyeztetést igényel, ugyanis az adatlapot nem mi készítjük, hanem az OKÉV, merthogy oda adják be a kerettantervet, és onnan kapjuk meg mi a tartalmi bírálatra. Tehát az adatlap nem a mi hatáskörünk, azzal bármit csinálni... *(Dr. Hoffmann Rózsa: De talán javaslatot tehetek.)* Igen, csak azért mondom, hogy ez nem a mi dolgunk.

Trencsényi László mondta, hogy tulajdonképpen amit most az OKNT-nek jó lenne elfogadnia, azok a pontok, tehát a 4/a, 4/b és nem a dőltbetűs szöveg, mert ő ezt azért készítette, ő már készül a szakértői felkészítésre, és ez ennek - ha úgy tetszik - egy ilyen nulladik változata, ami részben az OKNT-nek is és majd a szakértőknek is egy kezdő irányvonalat mutat.

Tehát itt most az lenne a jó, ha az OKNT el tudná fogadni a nem dőltbetűs részeket vagy azoknak a módosított változatát, mint ami itt a 4/a pontban van.

Megfogadva már a pályázat alapján tett javaslatot, az iroda elkezdett készíteni a szakértők számára egy olyan típusú adatlapot, mint annak idején a kerettantervtől eltérő. Az OKÉV-től megkaptuk azt a típusú feldolgozást, és ez nagyon jónak látszik, tehát már elkezdtünk dolgozni egy olyanon, ami egy ilyen sorvezető lenne a szakértő számára. Ezt a bizottság még nem tárgyalta meg, és ez tényleg egy mínusz egyedik változata, azért, mert addig nem lehet megcsinálni, amíg a nem dőltbetűs szövegeket nem fogadja el az OKNT.

Tehát ez mindennek az alapja, és utána maga a kerettantervi rendelet is előírja, hogy azok lehetnek szakértők, akik ilyen, olyan, amolyan szakértők, és részt vettek a kerettantervi bizottság által szervezett szakértői felkészítésen, aminek még el se tudtuk kezdeni kidolgozni a programját, pontosan azért, mert nem volt meg az OKNT jóváhagyása a nem dőltbetűs részekről.

Az utolsó, amit szeretnék mondani, hogy nem a kerettantervi bizottság hagyja jóvá a kerettanterveket, hanem az OKNT. Tehát a kerettantervi bizottság előkészíti és ideterjeszti. Az, hogy az OKNT úgy dönt, hogy elfogadja látatlanban, vagy hogy dönt, az egy más kérdés, de maga a jogosítvány, azaz az egyetértés gyakorlása, az nem szállt át a bizottságra a rendelet szerint.

Ennyit szerettem volna elmondani.

ELNÖK: Köszönöm szépen. A következő Brezsnyánszky László.

DR. BREZSNYÁNSZKY LÁSZLÓ: Tisztelt Köznevelési Tanács! Nekem a sok izgalmas felszólalás után nem sok maradt, de egy hiányérzetem van, ezért azt röviden szeretném szövé tenni.

Azt hiszem, hogy kétféle megfelelés körül fogalmazódnak meg természetesen ezek az írásban, szóban előadott javaslatok. A külső megfelelés: a törvényességnek, alkotmányának különböző változatait hallottuk, én ehhez nem kívánok hozzászólni, viszont van egyfajta belső megfelelése a dolognak, és ebben gondolom, hogy érdemes lenne talán egy kicsit következetesebbnek lennünk.

Tehát sokféle kerettanterv létezhet, amely részben a NAT-nak meg kell hogy feleljen, ezért nem nagyon tudok mást elképzelni, minthogy egy kerettantervi koncepciónak a saját koncepciójával is koherensen kell érvényesülni, és ezt a szempontot bizonyos értelemben nem találom meg, részleteit találom, mint ami a legyen műveltség-koncepciója, legyen értékelési koncepciója. Van egy pont, amely a tanulók megítélésének, fejlődésének ügyeire vonatkozik, de valószínűleg nem lehet pusztán, ha ehhez valóban sokféle változatot tudunk elképzelni, mint ahogy azt több helyen a dőlt szöveg mindenképpen sugallja. Ez egy jelzés, akkor igazából egy önmagában vett koncepciójának is kellene lennie minden kerettantervnek, és ehhez lehetne mérni, hogy az ajánlott értékelési rendszere, műveltségkoncepciója vagy urambocsá! az, amiről külön szeretnék szólni, ez a bizonyos 4/a pont, a tanulók fejlettségbeli különbségének figyelembevétele, amire itt a dőlt szöveg külön és Laci szóban is felhívta a figyelmünket.

Azt gondolom, hogy itt egy kicsit az a dilemma vagy az a probléma mutatkozik meg, hogy akarunk is sztenderdet, meg nem is akarunk sztenderdet a kerettanterveknél, tehát amit Laci elmondott, és ez valóban így van, ahogy leírtad, az életkori sajátosságokra épülő paradigma - hogy mondjam - hanyatlóban van. Feljövőben van egy konstruktivista megközelítés. De ha mi azt mondjuk, hogy nekünk a konstruktivista az igazi, akkor egyben ellentmondunk annak, hogy sokféle alapon lehet. Azt gondolom, hogy egy konstruktivista tanterv önmagában jó vagy rossz, de csak önmagához mérten. Egy életkori sajátosságra épülő fejlesztési stratégia önmagában vagy jó vagy nem jó, de az egyiket a másikat ne kérhessük számon, mint ahogy ezt nagyon pontosan leírtátok az értékelési eljárásokban, hogy a törvény preferálja a liberalizált értékelést, de nem lehet preferálni. Bizony, nem lehet preferálni a konstruktivista felfogást sem, mint ahogy nem lehetne preferálni ma például a kiváló didaktikai elvekre épülő iskolát sem.

Tehát azt gondolom, hogy valahol bele kellene szivárogni a szempontok közé, vagy inkább talán határozottabban meg lehetne kérni a kerettantervek alkotóit, hogy ne csak tantárgyi koherenciájuk legyen, ne csak ilyen, olyan koherenciák működjenek, hanem fejtsék ki - röviden természetesen -, hogy ők a konstruktivista felfogás szerint építették fel, ők iksz vagy zé koncepciója alapján gondolják el, és ebből a szempontból látom tulajdonképpen egy kicsit egyértelműbbnek - de esküszöm, hogy nem kívánok ehhez hozzászólni - az alternatív iskolák programját, ahol, legalábbis a klasszikus köteteknél, legalább oda van írva, hogy Montessori elvei alapján működik.

Tehát ezt hiánynak tartom és ez soha nem fogja tudni magát a szakértők igazában biztonságban érezni, ha valami ilyenfajta kritériumot nem kérünk eleve a készítőktől, és nem hagyjuk meg, hogy ezen belül szülessen valamiféle koherencia-vizsgálat. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Most jön Vágó Irén!

VÁGÓ IRÉN: Brezsnay László elmondta egy jó részét annak, amit én is szerettem volna. Én is azt tartom fontosnak, hogy próbáljuk következetesen végigvinni ezt a jelenlegi NAT-hoz való viszonyát a dolognak. Ezt kellene tulajdonképpen szerintem is valahogy végigvinni.

Ugyanakkor elég nagy problémának látom, hogy ami itt a kerettanterv-bírálati előírás szempontrendszerébe, ami itt meg van hivatkozva, ennek azért a nyelvezete nem teljesen az, mint a mostani NAT tervezete. Azt gondolom, hogy ez a nyelvezet egy picit ezeket a kerettanterveket megint vissza fogja vinni az ismeretek irányába. Tehát leszögezi Laci is, hogy a fejlesztési feladatokat mindenképpen át kell írni tartalmakká és követelményekké, viszont aztán a tartalmak már itt témaköröként jelennek meg és a témakörök tartalmaként. Nem nagyon látom, hogy egy igazán képességfejlesztésre orientált tanterv, ami tulajdonképpen nem ilyen ismeretköröket és témaköröket ír le, hanem képességként rakja be különböző idődimenzióba ezeket a fejlesztési követelményeket, hogy át tudjon menni egyáltalán ezen a procedúrán. Tehát nem fog megfelelni, mert nem eléggé ismereteket használ és tartalmaz. Ezt látom az egyik problémának.

A másik dolog, amit kicsit problémásnak látok, hogy mindez hogy fog működni. Majdnem azt látom, hogy egyfajta pszichológiai alkalmasságvizsgálatnak kellene alávetni azokat a szakértőket, akiktől mindezt elvárjuk, ezt a fajta empátiát, toleranciát és nem tudom én, micsodát. Csak azt tudom mondani – túl azon, hogy tovább lesznek finomítva a szempontok, és kicsit konkretizálva is –, egy nagyon tréningszerű, nagyon életszerű, a már meglévő kerettantervek bírálatának a feldolgozásából kiépülő vagy arra támaszkodó szakértői felkészítést tudok elképzelni, hogy valahogy szemléletileg összehangolt legyen a társaság.

Picit az alternatívához szólnék. Azért a pedagógus fejekben, a szakértői fejekben – kicsit az én fejemben is – ennek az alternatív dolognak addig volt értelme, amíg volt egy darab valami kötelező, és az ahhoz képest való eltérés. Ez a felvetés szerintem utoljára a kerettantervi akkreditációnál volt értelmes, mert a kerettanterv az adott iskolatípusra nézve kötelező volt, és

egy volt belőle. Innentől kezdve, amikor a korábbi NAT-hoz képest is egy – János szokta mondani – csontváz-NAT lett, én azt gondolom, az ettől való olyan típusú eltérést nehezen tudok mondani, ami miatt egy teljesen külön kaszniba kellene rakni bizonyos iskolákat. Ettől a NAT-tól olyan nagyon már nem lehet eltérni, annyira általános fejlesztési követelmények vannak benne. Lehet, hogy valóban a műveltségfelfogás körül kell keresni a dolgokat, de itt is egy kicsit Lacival értek egyet, hogy milyen műveltségkonceptiója van egy kerettantervnek, azt akkor tudjuk vizsgálni, hogyha ezt nem belelátják a bírálók, hanem erre rákérdezzük ebben a bizonyos adatlapban. Azt gondolom, nemcsak egy mostani értelmezésű vagy törvény szerinti kerettantervnek kell legyen műveltségkonceptiója, hanem mindegyiknek. Baromi nagy ellenállásba fogunk ütközni, ha netán hajlunk arra, hogy ezt kérdezzük meg a kerettanterv-készítőktől, hogy ők valljanak a saját műveltségfelfogásukról. Mi egy kicsit belebuktunk ebbe a tankönyvbizottságban. Világosan látszott jó néhány tankönyvön, hogy milyen műveltségfelfogás van mögötte, ezt azonban nem szívesen tették explicitté, más könyvek mögött meg nem látszott semmi, ők meg azért voltak megsértődve. Tulajdonképpen az értékelési szempontrendszerből ki kellett vennünk, egyszerűen nem lehetett ezt a dolgot keresztülvinni.

Ha itt nekünk a nem dőlt betűsről, hanem az egyébről kell nyilatkozni, én ezt akkor tudom támogatni, ha be tudjuk emelni az adatlapba ezt a kérdést, hogy az iskolák nyilatkozzanak erről, mert akkor saját magukhoz képest tudjuk ezt a dolgot értékelni.

ELNÖK: Köszönöm, Horn Gyuri!

HORN GYÖRGY: Egyre szomorúbban hallgatom az alternatív iskolákról szóló vitát, de még egyszer szeretném rögzíteni:

Egyetértek mindenkivel, aki azt mondja, gondoljunk meg a törvényt, minden mást. Most azt kérem, hogy ezt a szöveget a 8/A §-ra értelmezzük, a jogszabály ugyanis...

DR. TRENCSÉNYI LÁSZLÓ: Ne haragudj, az előterjesztés erről szól! Eddig türtőztettem magam...

HORN GYÖRGY: Kérem tisztelettel elolvasni: nem ez van ebben.

DR. TRENCSÉNYI LÁSZLÓ: Ez van benne!

HORN GYÖRGY: Felolvasom.

DR. TRENCSÉNYI LÁSZLÓ: Elágazik, elvtársak, elágazik! A 131-est hagyjuk a csudába, és a 8/A-n haladunk végig!

HORN GYÖRGY: Tisztelettel kérek akkor: „Van egy – nem jogerős, de konvenciókban érvényesülő – elhatárolódás: nemzetközi alternatív mozgalom álljon az adott irányzat mögött...” Nincs ilyen a törvényben. A közoktatási törvényben erre vonatkozó előírások nem léteznek. Bánatos vagyok az ügyben, ami a közoktatási törvénybe bekerült az alternatív iskolákról – ezt le is írtam nem oly régen, viszonylag részletesen, hogy komoly probléma az érintetteket tekintve is, hogy itt van egy súlyos jogszabályi dilemma, benne lennék abban, hogy hirdessünk erről vitát – de ez a szöveg ezt nem teszi lehetővé. Én azt kérem – és ha ez kimondatik, ha ez csak egy értelmezési dilemma, akkor semmi gondom nincs, akkor csak egyetértünk –, hogy jelen pillanatban a 8/A §-ra vonatkozó előírásokról döntsön az OKNT, és a 131. §-ra vonatkozóakról ne. Ez az egyik. Ha ebben egyetértés van, akkor csak annyit kérek, hogy ezt erősítse meg az OKNT, ha az előterjesztőnek is ez a szándéka. Ebben nem ez jött át. Akkor nincs is semmi gond. Illetve zárójelben hadd jegyezzem meg, hogy az alternativitás ebben a szövegértelmeben nemcsak a NAT-ra, hanem a közoktatási törvényre is vonatkozik, és

maga a kifejezés ugyan kétségtelenül hibás, de erről nem az érintettek tehetnek, hanem az 1985-90 közötti alternatív – végpapírban is megjelenő, merthogy volt ilyen... A saját iskolánk nevéből a korabeli önkormányzat törölte ezt a szót, merthogy nem helyénvaló 1988 nyarán, merthogy az egy rossz kifejezés... *(Dr. Báthory Zoltán: De '89-ben már legitim volt!)* '89-ben már igen, de '88 nyarán, amikor létrejött, még nem így volt.

Itt tanulószervezési eljárásokról, iskolaszervezeti eljárásokról, jogosítványokról van szó, és ebben a törvény nagyon határozott: a diákönkormányzatra, a tanulói jogokra, a tanári jogokra, az iskolavezetésre, belső szervezetre vonatkozóan, a tanulószervezési eljárások, a tanítási óra... - nem sorolom. Bizonyos szempontból homogénnek tekinthető egy meghatározott iskolarendszerre vonatkozóan. Vagyis az, amit alternatívnak hívunk, ebben a pillanatban jól körülhatárolható, és nagyon sok szempontból nem kompatibilis sem a törvénnyel, sem a NAT-tal. És most – ha lehet – nem mennék bele a továbbiakba, csak azt kérném, folytassunk erről egy külön vitát.

A másik, amit én nagyon fontosnak tartok, hogy a kerettantervi eljárás szakértői szövege legalitási kritériumokat szab meg. Az OKNT-nek az én értelmezésem szerint abban kell döntenie, hogy befelé mozog vagy kifelé, tehát hogy technológiát ír le és részletez, vagyis bürokratizál, sztenderdekot ír elő, és megkönnyíti a szakértők dolgát, ezáltal a szakértői döntést magát értékeli föl, és a tantervi bizottság döntése tulajdonképpen ennek a sztenderdnek megfelelően, ehhez igazodva vagy nem igazodva történik, vagy, fordítva, egyedi az elbírálási rendszer, nem a sztenderdizálásra törekszik, hátrébb lép a szabályozás, és a szakértők számára növekvő szabadságot biztosít. Számomra ez az irány alternatívája. Ebből a szövegből ez a két irány nem egyértelműen válik külön. Az egyes pontok esetén sztenderdizálni kíván... A hozzászólásokból is kiderült, hogy voltak, akik így gondolták, voltak, akik úgy gondolták. Én azt gondolom, hogy ebben az értelemben a tantervi bizottságnak ugyanazt a technikát kellene követnie – és erre tettem javaslatot is –, hogy a szakértőknek az egyedi ajánlásaihoz egy útmutatót adjon, és a döntést a bizottságra hárítsa. Tehát ne sztenderdizálja a szempontokat, ne mennyiségi kritériumokat szabjon meg, hanem a minősítési eljárást szabályozza. Ebben az esetben egyre többféle példát és egyre kevesebb kvantitatív eszközt kell a dologba beletenni. Ettől radikálisan eltérő megközelítés is lehetséges: felértékeljük a szakértőt, ugyanakkor korlátozzuk a tevékenységét, mivel határozott pontokba foglalva leírjuk, hogy ő mit vizsgáljon, mikor vizsgáljon, hogyan vizsgáljon.

Még egyszer hangsúlyozom: én az előbbi mellett vagyok. Azt gondolom, hogy ha az OKNT átengedte a tantervi bizottságnak ezt a döntési jogot, akkor a tantervi bizottság számára nem „a két szakértő egyetért – igen” szavazási technikát javasolnám, hanem „a két szakértő ezt írja – beszéljük meg” eljárást. Ebben ilyen és olyan van. Irén az előbb elmondott egy példát. Én is úgy gondolom, hogy például a 3. pont jellegzetesen nem egy ilyen szempont. Egyetérttek azokkal, akik azt javasolják, hogy legyen ez az alkotmány, de az értékek ebben ne legyenek ilyen formában megjeleníthetők. Továbbra is fenntartom azt a javaslatomat, hogy az óraszámok ne a NAT-ra, hanem a teljesíthetőségre, a belső koherenciára vonatkozzanak.

Még egyszer szeretném hangsúlyozni: abban kell nekünk döntenie, hogy a sztenderdizáció és a modernizáció ügyében a kerettantervnek milyen funkciót adunk. A stabilitás azt jelenti, amit Rózsa is felvetett – és egyetérttek vele –, hogy viszonylag kevés, de azért jól körülhatárolt, igazi választékot nyújtó tantervek jelenjenek meg a rendszerben, vagy pedig egy legitim, tehát használt tantervi rendszer már van, és az új kerettantervek elsősorban a modernizációs célt szolgálják, nem pedig a stabilitást. Tehát nem a tömegeknek, hanem az egyedi eljárásoknak szólnak.

Úgy gondolom, hogy ez egy fontosabb funkciója most a kerettanterveknek, hiszen a rendszer nem fog elmozdulni az 50 kerettanterv felé, hanem van egy kialakult, tradicionális mechanizmus, amelyik működik, ahogy működik, és ezt kell ennek a mechanizmusnak legálissá tenni, és az eltéréseknek, az egyedi dolgoknak viszont azt gondolom, minél inkább nyitni kell, ugyanis semmi kockázata nincs. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Vekerdy Tamás kért szót.

POLINSZKY MÁRTA: Én csak egy dolgot szeretnék mondani, elnök úr. Az előbb elmondtam, hogy nem adta át az OKNT a döntési jogát a bizottságnak.

ELNÖK: Nem, ez egy rossz fogalmazás volt.

HORN GYÖRGY: Én úgy fogalmaztam, hogy átengedte, tehát úgy döntöttünk, hogy azt elfogadjuk. *(Ambrus István: Ezt hívják átruházott hatáskörnek.)*

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Ez egy bizalmi elv, amivel addig élsz, ameddig bízol bennünk. Ne bízz bennünk, és a dolog működik. *(Horn György: Akkor így értettem.)* Úgyse bízol, de...

ELNÖK: De legalább mondd ki! Akkor most Báthory Zoltán kért szót, illetve Vekerdy Tamás, mert ő még egyáltalán nem szólt.

DR. BÁTHORY ZOLTÁN: Én se szóltam, csak reflektáltam Gyuri megjegyzésére.

ELNÖK: Akkor bocsánatot kérek, rosszul értelmeztem. Akkor most Báthory Zoltán szól, és utána Vekerdy Tamás.

DR. BÁTHORY ZOLTÁN: Elnézést kérek az OKNT-től, de tényleg az első „hozzászólásomban” Gyuri egyik tételére reflektáltam, szeretném elmondani a véleményemet az előttünk lévő kérdésben.

Azt gondolom, hogy ebben a beszélgetésben, és nagyon sokszor a tantárgyi szabályozás körüli beszélgetésben egy olyan méretű túlszabályozottság kezd úrrá lenni, hogy az az alapvető tantervi szabályozással kapcsolatos elveinket sérti. Például senkinek nem merült fel, sem a kritériumok íróinak, sem másoknak, hogy hogyan lehet egy kerettantervet a helyi tanterv szintjén értelmezni, vagy alkalmas-e arra, hogy ebből helyi tanterv legyen. Még érvényes az a megállapodás, hogy az iskolák a helyi tanterv szerint működnek, nem a kerettanterv, hanem a helyi tanterv szerint működnek. Ha most egy agyontechnicizált, agyonbürokratizált kerettantervet adunk nekik, azt valószínűleg egyáltalán nem lehet alkalmazni az iskola szintjén, hanem azokat erősítjük, akik pedagógia autonómia-ellenesek, akik azt mondják, hogy mondjátok meg, hogy mit kell csinálni, és mi majd azt megcsináljuk, és eszükben sincs, hogy valamilyen differenciális pedagógiai logika alapján azon gondolkoznának, hogy az adott iskolában, adott gyerekeknek mi a jó és mi a nem jó.

Sajnos, azt kell mondanom, hogy ezek a kritériumok azt az üzenetet küldik a kerettantervek szerzőinek és az iskolák igazgatóinak, vezetőinek, hogy mondjuk a '70-es évek végének a curriculumjai a példamutatók, és ez egy nagyon rossz üzenet lenne, még ha egy kicsit el is van túlozva, amit szívesen és örömmel belátok.

Szerintem azt kell vizsgálni, hogy az emberi és gyermeki jogoknak megfelel-e. Ezt a kitélt használtuk mindig a NAT-vitákkal kapcsolatban, hogy megfelel-e a magyar alkotmánynak, és megfelel-e a NAT szellemiségének, és nem megyünk bele konstruktivistába, és hogy milyen kultúrát közvetít. Honnan tudja az a szegény iskolaigazgató, hogy ő most milyen kultúrát akar meghonosítani. Egyáltalán nem tudja, nem is akar vele foglalkozni, mert nincs neki arra dolga, hogy ilyenekkel foglalkozzon.

Tehát azt kérném, hogy mondjuk azt, hogy megfelel-e a NAT-nak, ez operacionalizálható három-négy tételben, valószínűleg nem többen, és azon kívül leírhat a szakértő bármit, amit gondol a kerettantervvel kapcsolatban, de azért tegyük bele ezt a helyi tantervi alkalmazhatósági szempontot. Azt hiszem, ezt az alternatív vitát ki kellene vonni ebből

a vitából és egy más szintre kellene tenni, és ezáltal tehermentesíteni lehetne most ezt a vitát a szakértők számára.

Egyrészt azt gondolom, hogy sokkal egyszerűbben kellene ezt megoldani, másrészt pedig azt gondolom, hogy sokkal jobban kellene bízunk a szakértőkben, akiket majd kiképeznek, másrészt azt az üzenetet kellene keresztülvinni a pedagógusoknak, iskolavezetőknek, igazgatóknak, hogy igenis, van releváns érték a helyi tantervben, hogy az ő hozzáállása a legfontosabb ebben az egész dologban és nem az iskolától távol felállított íróasztaloknál dől el már megint a dolog, hogy mi megy tovább.

A kerettantervről régen mindig azt mondtuk, régebben, néhány évvel ezelőtt, hogy az a baj, hogy egy van. Szerintem az is baj, hogy most több van, de ez legyen az én magánvéleményem. Köszönöm, ne haragudjatok, ha indulatos voltam. Egyébként többen megmondták, Irén is ebbe az irányba érvelt, Brezsnnyánszky Laci is ebbe az irányba érvelt, ha jól értettem, és talán nem is vagyok olyan egyedül, ahogy szeretnék lenni. *(Derűtség.)*

ELNÖK: Nem akard, hogy a veled való egyetértése másnak inszINUÁLJA a te eredetiségedet. *(Derűtség.)* Vekerdy Tamás!

DR. VEKERDY TAMÁS: Örülök, hogy Báthory tanár úr előttem szolt, mert itt írásban tudom bizonyítani, hogy azokat mondta el, amiket én akartam elmondani. *(Derűtség. - Dr. Báthory Zoltán: Én akartam elékanyarodni!)* Kivételesen teljesen egyetérték, valóban a többiekkel is, Brezsnnyánszky Lacival, Vágó Irénnel, Horn Györggyel. Egy alapproblémába ütközünk, amit Zoli már mondott, ez a sokszoros túlszabályozottság, ami az egész magyar közoktatást jellemzi, törvényben, mindenütt, sokszor a legnagyobb jóindulattal, de kezelhetetlenné válik, vagyis élehetlenné válik a pedagógia, nemcsak az alternatívoknak szerintem. Talán Zolitól abban térnek el, hogy én a bizottságokban sem bízok és a szakértőkben sem. *(Derűtség.)* Kitűnő bizottságok működnek, tankönyvbizottság, tessék megnézni például az első négy osztály tankönyveit, tessék megnézni a fizika tankönyveket, kémia tankönyveket, botrányos, irtózatoss, lehetetlen, kizárt dolog belőle tanulni stb.

Futólag emlétek egy dolgot. Sehol a magyar törvénykezésben, NAT-ban stb. nincs olyan passzus, hogy egy általános iskolás gyerekek karácsonyra írni-olvasni kell. Sehol. Sőt a NAT négy évet szabályoz egyben, a régi NAT, most arról beszélek, és így tovább. Ennek ellenére az iskolában ezt törvénynek tekintik. Miért? Azért, mert az összes olvasókönyv így megy, és a tanárok az olvasókönyv szerint tanítanak, kivéve, amelyik már novemberre kéri ezt, és akkor csodálkozunk '72 óta, szerintem Kádár Judit első vizsgálatait, hogy a gyerekek nem tudnak írni-olvasni Magyarországon. Ez csak egy apró kitérő.

A dolog lényege az, hogy igen, az államnak az a feladata, és ilyen értelemben mi az állam vagyunk, bár szakértő emberek az állam részéről, hogy a törvényességet biztosítsa, ne lehessen a gyerekekkel az iskolában dzsipeket hajtogattatni, tehát gyermekmunkát végeztetni, stb. De honnan gondoljuk azt, ha tetszik, mint a bolsevik pártban, hogy valahol összeül öt ember és megmondják a tutit. Miért? És ha jön egy tolsztojanus iskola, és azt mondja, hogy én alapelszzerűen nem nyújtok be tantervet, mert meggyőződésem, hogy két személyiség találkozása csak az intuitív pillanatban lehetséges, és ez megkötné a pedagógust és a gyereket.

Én viszont vállalom azt, hogy aki nálam végez 8-10-12 évet, ugyanoda be fog tudni jutni, mint a többiek. Ha ez baj, akkor meg kell követelnem, hogy azt a sok vacak papírt töltsse ki, amely szerint az iskolák abszolút nem dolgoznak. Tessék megnézni a Comenius-eredményeket, és tessék megnézni majd most a TIOK-ok eredményeit. Lesz egy óriási papírmunka és volt, és köszönőviszonyban nincs az, ami az iskolában történik a kitűnően kitöltött papírokkal.

Itt egy kardinális probléma van, és egy későbbi napirendi pont az, hogy majd mivel akarunk foglalkozni. Nagyon szeretnék ezzel a kardinális problémával foglalkozni a magam részéről.

Egyébként, ha valami jó és új jön, azt a szakértők soha nem szokták felismerni. Éppen a szakértők azok, akik Semmelweis Ignácot egy megveszekedett hülyének, vagy hogy még technikussabb legyek, Bessemert, az acélolvasztó kohó feltalálóját örültnek nyilvánították, mert azt mondták, hogy ha befűjják a levegőt, megfagy az acél, ilyet nem lehet csinálni. Szerencsére Bessemer gazdag volt, mert előtte már kitalálta a királynő számára azt a kabint, ami fel volt függesztve a hajóban és így nem ingadozott annyira, hanem a gravitáció mindig egyenesen tartotta.

A lényeg az – bocsánat a kitérőért, de mégis ide tartozik –, nem igaz, hogy a szakértő meg tudja mondani egy új és jó dologról. Nem tudja megmondani. Tudom, ez szörnyű. Kapaszkodjunk meg, elszédülünk – mi is szakértők vagyunk stb. Ez a fajta túlszabályozottság óriási akadálya minden normális működésnek és minden új dolog megszületésének.

Horn Gyurinak abban is igaza van – és ez most egy leleplezés –, hogy az alternatív iskolák tizenöt év óta exlex állapotban működnek. Ha lett volna egy minisztérium, amelyeknek lett volna ideje megnézni, hogy ezek az iskolák – és sok más iskola – tényleg törvényszerűen működik-e, azt találta volna, hogy nem. Még szerencse, hogy nem volt ennyi ideje. Így is a magyar szabályozás ellehetetleníti ezeket az iskolákat, nem adja meg nekik a kiegészítő támogatást. Ha én az egyház képviselője lennék, ezt nem tűrném, hogy nekem megadják, de más állampolgároknak ugyanígy nem. Milyen alapon? Ebbe most nem mélyedek el.

Csak azt akartam jelezni – bár ilyen későn jöttem, és futólag most destruálok (*Derütség.*) –, hogy itt egy kardinális kérdése van a közoktatásnak, amire szerintem vissza kellene térnünk. Rémülten nézem, hogy nagy jóindulattal hogy próbáljuk – most nemcsak az alternatívokat – még tovább és tovább betekerni ezt a dolgot, ami vagy ellehetetlenít valamit, vagy azt eredményezi, hogy nagy papírmunka mellett egész mást csinálnak – ami nagyon gyakori a magyar közoktatásban.

ELNÖK: Karlovitz, utána én szeretnék szólni, és utána szeretném a vitát abban az értelemben lezárni, hogy Trencsényi Lászlónak megadnám a szót, és akkor kikristályosítanánk néhány olyan pontot, amelyet az anarchista szólamoktól az iránymutató rendszerig tartó széles íven mégis csak el tudunk dönteni.

DR. VEKERDY TAMÁS: Újabbán rájöttem, hogy ezt boldogan vállalom.

ELNÖK: Csak boldoggá akartalak tenni! (*Közbeszólás: Nem avatni!*)

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Én egy kis vigasztalást mondanék, három rövid pontban.

Amíg mi itt vitatkozunk, meg próbálunk faragni, addig közben születnek nagyon jó kerettantervek. Meg kell nézni, amik már megvannak, meg születnek! Nekünk a bizottságban az a célunk, hogy hadd szülessenek a jók. Én egy mondatban szóltam hozzá az egész vitához. Nem tudtam ott lenni, de én faxoltam, hogy nekem a legfőbb szempont, hogy valami jó legyen.

A rossz nem a tanterveinkből jön ám az iskolába, hanem a rejtett tantervi csatornákon, innen-onnan-amonnan. A tantervek csupa jót akarnak, jót is tartalmaznak. Nem az a borzalmas, ami a tantervből árad, hanem ami a tanterven kívülről jön – de ezt hagyjuk. (*Dr. Vekerdy Tamás: Sokszor az is!*) Majd az olvasókönyvek fognak igazodni a NAT-hoz, csak még nem volt idejük, mert nem volt NAT, tehát nem volt rögzítve, hogy mihez igazodjanak. Fognak. Hidd el, hogy majd meg fognak javulni. Ez még egy régi beidegződés. Most született az új, alkalmazkodnak a tankönyvek.

A második: a törvényesség. A törvényességet akkor is be kellene tartani, hogyha nem íránk elő. Ne vitatkozzunk azon a ponton, hogy előírjuk vagy ne, mert akkor is be kell tartani, csak itt felhívja a bírálók figyelmét, hogy ha véletlenül valami törvényellenesbe ütköznek, akkor azért szóljanak. Ha ezt nem íránk elő, akkor nem volna joguk. Ez tehát nem olyan veszélyes.

Végül a harmadik, ami vigasztaló, hogy a bizottság állandóan javítani fogja ezt. Ez egy első kísérlet, és nyilvánvaló, hogy egy kis gyakorlat után majd – mint ahogy a tankönyvi bizottság is folyton javítja a saját szabályzatait. Tévedni emberi dolog, de azért benne van ebben a pakliban az, hogy ez egy első dobás, és ennél csak jobb lehet és lesz majd.

ELNÖK: Nagyon röviden szeretnék csak szólni. Emlékeztetném magunkat arra – azért nézek most Mártára, mert életünknek ez a szakasza szorosan összefonódott –, amikor én még a továbbképzési programok akkreditációja kapcsán lefolytattam azt a meglehetősen éles vitát, hogy szabad-e egy továbbképzési programnak értékkategóriákat tartalmaznia, és végül sikerült oda jutnia ennek a vitának, hogy egyetlen dolgot kell megnézni: hogy önmagához képest koherens-e. Mert különben mindig az adott központi vagy helyi politikai hatalom fogja eldönteni, hogy az értékdimenziók mentén mi hol áll. Nyilván vannak olyan megkötések, amik elhangzottak: például nem lehet olyat elfogadni, ami az alkotmányba ütközik. Brezsnjanszkyval értek mélységesen egyet: minden kerettantervnek kell tartalmaznia önmagára nézve olyan átfogó, koncepcionális tételket, aminek nevében számon lehet kérni tőle az eltéréseket. Ahhoz képest ne térjen el, ez a koncepció viszont alkalmazkodjék az alkotmányossághoz. Ezt most szélesebb értelemben is értem: mondjuk, hogy ne tartalmazzon olyat, ami a gyerek egészségére nézve káros, hogy kötelező féldecivel kezdeni reggel a napot. Ebbe beleférne a vitának számos olyan pontja, amiről eddig szó volt. *(Zaj.)*

Úgy gondolom, most úgy kellene folytatnunk, hogy tartsunk öt perc szünetet, mert elég nyugtalanság uralkodik a termen. Egy nagyon rövid egészségügyi és egy cigarettányi szünetet engedélyezek, nem többet öt percnél. *(Közbeszólás: Nem lehetne, hogy előbb válaszoljon Trencsényi?)* Nem. Lacinak meghagytam ezt az időt, hogy gondolkodjon, és hogy még hallgatni képes közönsége legyen.

DR. BÁTHORY ZOLTÁN: Az elnökválasztást nem kellene előrehozni?

DR. VÁGÓ IRÉN: Ha lezártuk ezt, vegyük azt elő!

ELNÖK: Oké!

(Szünet: 11.47 - 12.00)

ELNÖK: Trencsényi Lászlóé a szó.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Ugyan a még formálisan meg nem alakult bizottságtól nincsen erre felhatalmazásom, de az első mondatom az, hogy az előterjesztés visszavonását indítványozom. Tudom, hogy ezzel a kerettantervi engedélyezések késnek, de ahogyan ez kiderül a vitából, soknak nem ártunk ezzel a dologgal.

Az indokom a következő. Úgy éreztem a vitából, hogy a bizottság egy hamis hipotézisen indult el, ráutaló magatartásnak értelmezte a Köznevelési Tanács múltkori vitájának pozitív hangnemét, és azt, hogy tulajdonképpen a pályázati elbírálás szempontjaként amazt az östervezetet is legitimálta, és ebből azt a szerkesztési taktikát követte a bizottság - most már úgy látom, hogy hibásan -, hogy annak az összövegnek a pontosítása, bizonyos értelemben puhítása, mondom az anarchista szárnynak, hogy az elegendő lesz ahhoz, hogy azokat az oktatáspolitikai célokat elérjük, amelyekben többé-kevésbé konszenzust éreztem, hogy egy, a kívánatos pluralizálást, de minőségbiztosítással; most a minőségbiztosításnak nem a comeniusos értelmét, hanem az eredeti értelmét használva.

De hogy nem ez következett be, ezt néhány okra visszavezetném azért, de alapvetően arra, hogy alapvető jogfilozófiai különbségek vannak az OKNT-ben. Van egy markáns, hogy rossz a törvény, csináljunk úgy, hogy a jogértelmezésben korrigáljunk, mégpedig lehetőleg úgy,

hogy ahol túl laza a törvény, ott szigorítsunk rajta, ahol túl szoros, ott lazítsunk rajta, ezt az alternatív jogfilozófiai magatartást ez a szöveg nem tudja kezelni.

A másik: mondom egy kicsit kritikusabban, hogy azt hiszem, hogy alapvetően doktrínák rabjai vagyunk. Mindjárt az alternatív és nem alternatív. Kedves Gyuri! A jelenleg engedélyezett kerettantervek között egy alternatív kerettanterv van, idáig bólogattok, ez a Pokorni–Magyar szerzőpáros által készített kerettanterv. Ez abszolút alternatív, ez az egyetlen kerettanterv, amely szembemenetel a nemzeti alaptanterv kompetencia-központúságának, ez egy tananyagközpontú kerettanterv, két miniszter közös munkája.

A Waldorf-kerettanterv, aminek az alternativitásáért küzdötök, az leginkább a nemzeti alaptanterv kompetenciaközpontú instrukciójának megfelelő kerettanterv. (*Horn György: Ebben vitánk van.*) Jó.

Tehát én a helyzetet így érzékelem. Egyébként nagyon egyetértettem Brezsnányiszky Lacival akkor, amikor az utóbbi vitákon azt mondta, hogy az alternatív kifejezés marketing eszköz ma a közoktatás világában (*Horn György: Sajnálattal hallom.*) Abban a pluralizmusban, amelyikben diszkriminációmentesen hozhatnak iskolák saját konstrukciókat létre, abban ez a kifejezés szerintem is elvesztette az értelmét. Ezen mosolyogtunk, a múltkor mondtuk a rémes példákat, hogy egyetlenegy kritériumot használ a törvény, hogy amelyik nem hagyományos, nem véletlen, hogy Rózsa kerülte ezt a kifejezést, és hol azt mondta, hogy normál, hol azt mondta, hogy átlagos, mert ezzel a kifejezéssel végképp nem lehet mit kezdeni, hiszen a Waldorf-iskolának is lassan évszázados hagyománya lesz, tehát nem meghatározó, megkülönböztető jelzője a nem hagyományosság. Ilonának a tulajdonlással való megközelítése szerintem végzetesen rossz lenne, mert sértené az esélyegyenlőséget és újra diszkriminálta, miközben hiszen nincsen állami iskola. Az Állami Balettintézet, az artistaképző és a tiszthelyettesi iskola, ez a három állami iskola van, a többi nem az, és ebben a vonatkozásban az önkormányzat egyenértékű bármely más alternatív iskolafenntartóval.

Tehát nagyon fontosnak tartom, hogy erről vitázzunk, nagyon fontosnak tartom, hogy ezt a kérdést tisztázzuk. Jó lenne talán még a kerettantervi bírálati eljárás előtt, de nem hiszem, hogy ez bele fog férni. Formailag számomra ez a 2. pont világos volt, hogy a szakértőt arra kérjük, hogy mindeneelőtt, ha belenyúl a zsákba, döntse el, hogy van-e vele dolga vagy nincs vele dolga, mert 131-es. Más kérdés az, hogy a 131-es értelmezésében is van az OKNT-n belül is vita, Gyuri úgy értelmezi, hogy 8/A vagy 131-es, és néhányan úgy értelmezzük, az alternatívoknak, hogy 8/A plusz 131-es. De ebbe most nem akarok belemenni, csak gondolom, hogy vagy a jogalkotótól kérjünk egy hiteles jogértelmezést vagy folytassuk tovább ezt a vitát és tegyünk vele valamit.

Az átjárhatóságnál is úgy érzem, hogy egy kicsit az átjárhatósági doktrína rabjai vagyunk. Az egy jó kivezető út, elhangzott, hogy az átjárhatóság biztosítása a pedagógiai programok és a helyi tanterv feladata, vagy ha már akkor sem a donor kerettanterv tulajdonos, hanem a receptor kerettanterv-tulajdonos, azt esetleg lehet nézni, hogy tud-e valamit ez a kerettanterv arra mondani, hogy ha hozzá különböző előtörténetű gyerek jön, azt hogyan keszonozza át, de a küldőnek ez nem lehet kötelessége és feladata.

De a legnagyobb, ahol érzékcsalódásunk van szerintem, a mértéke, amit ez a jelenség egyáltalán okoz vagy jelent. Emlékeztetni szeretnék, hogy a '96-98-as kampányban az adatbankba kerülő tantervek, a teljes iskolára vonatkozó - és ebben megkötöttük a dolgot, hogy kerettantervet csak teljes iskolára, szakaszra, de horizontálisan teljesre lehet írni - egy tucatnyi volt, és most a nyolc kerettantervvel körülbelül közelítjük ezt a tucatnyit. Nem hiszem, hogy a szakmában van annyi kapacitás, van annyi különbözőségekre való hajlam, hogy lényegesen mennyiségileg ettől eltérő, nagyságrendben eltérő kerettantervet produkáljon. Tehát szerintem egy véges teljesítmény bírálatára kell felkészülnünk, amelyik most nyilván lefut és majd nyilván, amikor a középiskolai belépés következik, akkor lesz egy újabb lendület, de a prognózisom, hogy ez egy húszas nagyságrendben fog maradni, nem ez pluralizálja az iskolát, hanem változatlanul a helyi tantervek, hogy ha a helyi tantervek kapnak ehhez támogatást. Márpedig ígérve vagyunk nekik a támogatás, de nem a kerettantervben, hanem a pedagógiai

rendszerben vagy leánykori nevén az oktatási programcsomagban, viszont az oktatási programcsomag a NAT-ban úgy szól, hogy kell legyen egy kiinduló, legitim kerettanterv, amihez hozzáépíti.

Tehát a logika: én úgy érzékelem a NAT-ról szóló kormányrendeletet, hogy lehet persze egyszerre csinálni és lehet a létező kiegészítőket körbeírni kerettantervvel, de a királyi út az, különösen hogy az iskolák többsége elkészítette a helyi tantervét, tehát már a mi akkreditált kerettanterveink is utólagos puszi volt az iskoláknak, mert már rég beadták a helyi tanterveiket.

Ez a programkészítési kampánynak lesz segítsége, hiszen az oktatási programcsomag-készítő műhelyek – akik, ha jól tudom, bejelentkeztek a Sulinovánál most már, és talán elkezdődik valami munka –, úgy gondolom, ezekre a csontvázakra teszik föl a maguk tankönyv, taneszköz, továbbképzési csomag stb., stb. „húsát”. Itt a sorrend tehát mégis az – bár biológiailag nem jó a kép –, hogy a csontvázal kezdődik. Ezért ez persze azt mondatná, essünk minél hamarabb túl a bírálati szempontokon, essünk túl a bírálaton, és foglalkozzunk valóban a fejlesztésekkel, mégis úgy gondolom, hogy egy más paradigmájú bírálati szempontrendszer... Bennem valami megmozdult. Mi a jövő héten ülésünk, és azért Nagy Józsefünk is van, aki, ha most itt lett volna, azért ebben a kérdésben egy harmadik szempontrendszerben elemezte volna a dolgokat.

Amit azért mondani szeretnék az elhangzottak alapján:

Az egészségfejlesztés, fogyasztóvédelem, környezetvédelem szerintem is rossz helyre került a jogszabályban. Itt nyilván nemzetközi szerződések, EU-s kötelezettségek diktálták, hogy ez megjelenjen, miközben mi nagyon jól tudjuk, hogy ha valaki elemezné a NAT-ot, akkor ez a három dolog bőségesen benne van a NAT-ban. Lehet, hogy egy jobb kormányzati magatartás lett volna, ha azt mondta volna Brüsszelnek, hogy „Fiúk, de hiszen erről szól a NAT-unk!” – de nyilván Brüsszelnek ez nem elegendő. Nem tudok rajta segíteni. Remélem, hogy ez még nem „Híd a Kwai-folyón”-szindróma, ami bennem van, hogy a csapdákból egy lojalitással tudok csak kimászni.

Összességében egyetértek Horn Gyurival abban – és ez az egyetlen, amiben egyetértek vele –, hogy a szakértő ne tegyen javaslatot a határozatra, hanem a szakértő, az elemző – részben, a táblázattá rendezett, checklistaszerűen megjelenített, részben pedig a kvalitatív elemzések alapján – készítse egy jelentést az olvasmányélményéről, és ezt a felelősséget – valóban ez a két lépcső – a bizottság és az OKNT gyakorolja. Szakszerűbb lesz ettől az elbírálás, úgy gondolom.

Itt van mindjárt például ez az értékrend-dolog. Elmondtam a bevezetőmben, hogy a „káros ismeret” – szerintem nemcsak jogszerűtlen, hanem dilettáns – kifejezése helyébe kerestük a megfelelő kifejezést, és úgy gondoltuk, hogy a törvényekből körülíródik vagy kipárlódik egy értékrend. Úgy szoktuk mondani, hogy Európában magyar, és úgy nagyjából megvannak a törvényi preambulumban ezek az értékrendek. Volt egy olyan szövegváltozatunk, hogy erre az alkotmány is elegendő, valószínű, hogy erre vissza kell térni, mert ennek az ismerete azért elvárható a szakértőktől.

Változatlanul ott tartok – ezt a dolgot én provokáltam –, elképzelni nem tudom, hogy ismeret ártson gyerekeknek. Az ismeret doktrinációja árt. Az ismeret interpretációja. Az ismeret önmagában értéksemleges – ha van egyáltalán értéksemleges dolog. Ideológiamentes maga az ismeret.

A d) pontnál is van egy, talán javító dolog: hogyha a kerettanterv óratervének nem az összehasonlíthatósága szerepelne, hanem egyszerűen azt várnánk el, hogy összehasonlítása történjék. Erről referáljon a szakértő, hogy a benyújtott kerettanterv hogyan és miképp tér el attól a... – Gyuri, te mondtad, hogy esetlegesen azok a százalékos arányok, de könyörgöm: kormányrendelet! Vagy komolyan vesszük magunkat, vagy mi vagyunk a „Nagy átverés”-show trikóba öltözött szereplői, és mi csinálunk először úgy, hogy ne vegyük komolyan. Ha vannak a kormányrendeletben százalékos arányok – én a százalékos arány miatt tartózkodtam a szavazástól a NAT elfogadásakor, ha emlékeztek rá, és most ebben a csapdában vagyunk –, akkor én úgy gondolom, hogy a lehetséges, szakmailag elfogadható – meg véletlenül liberális –

megoldás, hogy arra kérjük a szakértőt, tárja fel ezt a különbséget. Azt valóban bízza a döntéshozókra, hogy ezek a különbségek indokolt különbségek, vagy csak azért, mert a kerettanterv-író felesége énektanár, fölfutott öt órára az ének. *(Közbeszólásra:)* Gondolom.

Ugrok. Úgy gondolom, amiről Brezsnjanszky Laci szólt, az egy kicsit válasz azoknak, akik a műveltségkonceptió értékelését sokallották. Hogyha műveltségkonceptió és tanuláselméleti, a kettő együtt, aminek a megjelenítését kérjük, ez egy izgalmas kérdés, hogy kérhetjük-e a kerettanterv-szerzőtől, amikor erre őt a kerettantervről szóló jogszabály nem kötelezi, az OKÉV beleírhat-e ilyet az űrlapba. Mert akkor az OKÉV azt is beleírhatja, hogy mekkora a mellbősége a tantervszerzőnek. Megint csak megjelenik a lojalitás problémája. Ha nincs benne a törvényben, a kerettanterv definíciójában, akkor tőle nem kérhetem. Az elemzőtől kérhetem, hogy gondolja végig, és kiképezhetem az elemzőt, de valóban úgy gondolom – és a bizottság is úgy gondolta –, hogy ha megvan ez a két, viszonylag álló csillag: a tanterv tanulásfelfogása és a tanterv műveltségképe, akkor ahhoz már tudja viszonyítani, hogy azok a kifejtések léteznek-e.

Én változatlanul úgy gondolom, és védem – hogy egy ilyen új szerkezetű bírálati szempontrendszerben ez egy szempont vagy kettő – a szaktudomány és a tantárgypedagógia kettős mércéjét. Nemcsak azért, mert olykor a közvetítéselmélet lehet más, mint a tudományos rendszer, hanem még egyszer bátorkodnék arra utalni, hogy vannak olyan tantárgyak – hála istennek, vannak –, amelyek nem tudományközvetítő tantárgyak, nincsen tudomány, aminek a tudományos megállapításait számon lehet kérni. Azt mondtad, hogy rossz a példa, de hogy lent hangsúlyos rida vagy fent hangsúlyos rida van a dunántúli ugrósban, azzal ilyen értelemben talán mégsem a szaktudományosságot kérjük számon, hanem a közvetítéselméletet, hogy miért a dunántúli ugróssal indulnak a fejlettségi különbségeket figyelembe vevő tánctantervek, és miért téveszt arányt. Van ilyen – a jelenlegiben nincs, de az adatbankiban volt –, hogy széki csárdással kezdi ötödikben a tánctanítást. De ez nem szaktudományi probléma, hanem tantárgypedagógiai probléma.

A tudományos hiteltelenség és a kikristályosodott igazság, amire Rózsa hivatkozik. Sajnos, a legtöbb tudományban ez ennél jóval bonyolultabb. Ma a tudományos közvélemény ezt kihagyott négyszáz esztendő a középkor történelméből tudománytalannak tartja, de vannak olyan... *(Dr. Hoffmann Rózsa: Csak háromszáz!)* Bocsánat, csak háromszáz! *(Dr. Hoffmann rózsza: Látod, milyen művelt vagyok!)* Mohács benne van, de ebben a vonatkozásban még a mohácsi csata évszáma is változhat. És hogy ne mondjam, a honfoglalás évszámáról már volt egy ilyen „tudományos” vita, amelyik azért talált olyan leletet, amelyik 986-ra tette a honfoglalást, mert nem épült fel 1985-ben a millenniumi falu. Az Akadémia hozott egy határozatot, hogy mégsem 995-ben volt a honfoglalás, hanem 996-ban. Tehát a kikristályosodott tudásokról ennyi.

Elég az hozzá, hogy nagyon nehéz lesz a bizottság helyzete, hogy egy olyan javaslatot hozzon, amelyik az érezhető két pólusnak eleget kíván tenni. Úgy gondolom, egy más paradigmában kell ezt a szöveget elkészíteni. Megpróbáljuk és a következő ülésre hoznánk.

ELNÖK: A következőt kérdezem. Előrehoznám most az egyebekben megtárgyalandó időpontját annak a rendkívüli OKNT-ülésnek, ahol a közoktatási törvény megváltozott szövegéről kell véleményt mondanunk. Ennek az ülésnek a keretében kellene akkor az általad más paradigmában megfogalmazottnak minősített szöveget most már úgy idehozni, hogy ott viszont kizárólag szövegszerű javaslatokon vitatkozzunk, mert különben egy életem át egy önképzőkörként fogjuk megélni az OKNT-nek ezt a napirendjét.

Tehát a kérdésem a következő. 28-án, lévén, hogy pedagógiai konferencia van 21-én, 28-a a legközelebbi olyan csütörtök, amikor össze kellene jönnünk.

DR. HADHÁZY TIBOR: Tankönyv- és taneszköz bizottsági ülés van.

KOSINSZKY ZSUZSA: Az is van, viszont 28-án, azon a napon, a Közoktatás-politikai Tanácsnak is van ülése, ahol ugyanezt az anyagot tárgyalják, és ott Szüdi úr az előadó. Tehát úgy lehet, hogy akkor 28-án délután kerül ez napirendre. *(Dr. Hoffmann Rózsa: Vagy közös!)* Attól óvnám az OKNT-t.

ELNÖK: Abból volt már egy. *(Derültség.)* Akkor délután, és utána egy díszvacsorával fejezzük be. Tehát 14 órára elhatározzuk az OKNT ülését. Ennek egyik napirendi pontja, amihez megkapják a szöveget, talán már ki is lehet osztani.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Akkor viszont kérünk arra az ügyrendtől való eltérésre lehetőséget, mert ha mi ezt 21-én tárgyaljuk, akkor ez 22-én juthat el legkorábban.

ELNÖK: Ez magától értetődik, ez egy szükséghelyzet, tehát nem fogjuk tudni olyan korán kiküldeni. Viszont elektronikusan azonnal ki tudjátok küldeni. Tehát ti 21-én ültök, az OKNT 28-án, egyelőre két napirendi ponttal. Addigra a jegyzőkönyv is meglesz. Nem tudunk arra mégis pénzt kéréselni, hogy ezt a sürgősségi díjat kifizessük legalább ebben az esetben? Mert most nem is egy hónap áll rendelkezésünkre.

POLINSZKY MÁRTA: Nagyon jó lenne, ha a bizottság tagjai, mert most ketten vannak itt a bizottságból, fel is írtam magamnak, hogy nagyon jó lenne, ha a bizottság többi tagja megkaphatná olvasva ezt a dolgot.

ELNÖK: Teljesen felelőtlenül, de ígéretet teszek arra, hogy valahonnan megszerezzük azt a pénzt, hogy meg tudják a jegyzőkönyvet kapni. Ezt meg fogjuk oldani.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Elnézést kérek, egy dolog. A 3. pontot néhányan kifogásoltatok bürokratizmus okán, ez a törvény, ezt ne fogjátok a bizottságra. Tehát Tamás volt leginkább, aki rémüldözött. Tetszett volna forradalmat csinálni, hogy klasszikusokat idézzek, ez így szerepel a közoktatási törvényben, nem tehet mást egy OKNT-bizottság.

ELNÖK: Mielőtt továbbadom a szót, szeretném megismételni azt a kérésemet, nem tudom, most kinek kellene pontosan címezni, hogy ha egyszer a közoktatási törvény módosító szövegéről fogunk 28-án tárgyalni, legyen itt - ez volna a jó - egy olyan szöveg, amely az alternatív iskolák kifogásolt passzusát, a 131. §-t vagy ki akarja hagyni vagy egy más szöveget akar helyette a törvénybe fogalmazni, mert akkor mondjuk ki, hogy ez nincs, helyette viszont vagy semmi nincs vagy van valami, most hozzányúlhatunk a törvényhez.

HORN GYÖRGY: Nekem csak egy mondatom van. Én ugyan érdekképviselőként ezt a szöveget már kénytelen voltam kielemezni, mert súlyos csapás az intézetek egy jó részére, de nem volna baj, ha a minisztérium egy olyan szöveget idetenne elénk, amivel megkönnyítené a döntést, hogy mely paragrafusokat érinti ez a szövegmódosítás. Mondok példát. Ebben definitíve nem szerepel az, ami egyébként megtalálható, a közoktatási törvény azt mondja, hogy az egy évvel korábbi átlagköltség 90 százalékát fedeznie kell a normatívának. Ez benne van a közoktatási törvényben. Ez a 2000-es, 2002-es... *(Vágó Irén: 90? - Zaj, közbeszólások. - Dr. Szabó Imre: Ez minden évben a költségvetési törvényben így van.)* Felülírja ezt a törvény, pontosan. De ez nem minden évben volt így, hanem csak 2000-ben, 2002-ben, 2003-ban. Most azonban ez egy radikális kérdés, ugyanis ez azt jelenti, hogy 2005-ben a 2003-asnak kellene ezt az arányt, a 2003-ban benne volt az 50 százalék a fejlesztésben, tehát itt egy jelentős növekedés lenne a közoktatási törvény előírása alapján.

Ez például definitíve minden évben, még egyszer hangsúlyozom, az előző három évben, tehát a '99-es törvénybe került ez be, és azóta minden évben a költségvetési törvény ezt felülírta. Ez definitíve benne van, de nincs így kiemelve, hogy például ez egy jellegzetesen ilyen

technika. Mindig így csinálták. A kétéves költségvetés is ezt csinálta, és így tovább. Tehát egy csomó olyan paragrafus van, amit a törvény a pénzügyi és egyéb szempontok alapján felülír, és akinek ez a dolga, kénytelen-kelletlen átlátja, de én nem nagyon vagyok mindenki, nem lenne baj, ha egy olyan előterjesztést kapnánk, amely azt mondja, hogy ezt a paragrafust, ezt a paragrafust, és lenne egy lista, hogy azt ne aznap hallják először.

ELNÖK: Azt hiszem, az az anyag, amit nekem Zsuzsa megküldött, az így van.

KOSINSZKY ZSUZSA: Ugyanílyet küldtem ki mindenkinek.

ELNÖK: Abban benne van, hogy mi változik a régeből.

HORN GYÖRGY: Én az eredeti szövegről beszélek, hogy miket ír felül.

ELNÖK: Tehát az eredeti szöveg is legyen benne?

HORN GYÖRGY: Hogy mit ír felül. Mondom még egyszer: ezt el lehet olvasni, utána lehet nézni, de nehezíti a feladatot magát.

DR. DOBOS KRISZTINA: A jogi főosztályon biztosan megvan olyan formában.

ELNÖK: Valamikor mi úgy kaptuk ezeket a módosításokat, hogy dőlt betűvel vagy áthúzva ott volt a régi és helyette mi van.

HORN GYÖRGY: Még egyszer mondom: nem azt mondom, hogy ebben nincs benne, benne van... *(Zaj, közbeszólások.)*

ELNÖK: Jó. Akkor az OKNT kéri az illetékes minisztériumi főosztályt, hogy egy ilyen technikájú, tördelésű szöveget állítson össze a könnyebb tárgyalhatóság, átláthatóság érdekében.

HORN GYÖRGY: Van olyan törvény, csak egy példát hadd mondjak, amelyik hivatkozik önmagára, hogy módosít, aztán ha odalapoz az ember, akkor ott egy másik jogszabályt módosít, és aztán szépen visszamegyünk az eredeti szöveghez, tehát vannak ilyen törvények. *(Karlovitz János: Melyik kiadás?)* Köszönöm.

ELNÖK: Karlovitz János!

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Csak egy ügyrendi javaslatom volna. Tekintve, hogy nekem negyed kettőkor el kell mennem – ez önmagában nem volna baj, csak akkor a bizottság határozatképtelenné válhat esetleg –, azt javaslom, hogy az 5. pont mellett a 4. pontot is hozzuk előre, a feladattervet, és esetleg hagyjuk el a 2-3. napirendi pontot ma, mert nem fér bele szerintem.

ELNÖK: Úgyis ez lesz a sorsa, hogy előrehozzuk, amit javasoltál. Az iskolatáska, meg az a bizonyos nemzetközi EU-s anyagból való konzekvenciákkal pedig nem történik semmi katasztrófa.

Akkor a napirendi pontot ezzel lezártak tekintem.

A következő napirendi pontként meg kellene ejtenünk a választást. Kell valami technikai előkészület, vagy itt vannak a papírok?

KOSINSZKY ZSUZSA: Az elmúlt ülésen abban maradt az OKNT, hogy csak a választást ismételjük meg, tehát a jelölést és más, ezzel kapcsolatos teendőt már nem.

Kiosztanám a papírokat. Tizenhárom fő kell a szavazáshoz, és tizenkét egybehangzó szavazat kell ahhoz, hogy valaki elnyerje a tisztséget.

DR. KELEMEN ELEMÉR: Tisztelt Köznevelési Tanács! Kedves Kollégák! Magamba fojtom kételyeimet és aggályaimat, holott úgy nézek ez elé a procedúra elé, mint ahogy Tomori Pál 1526-ban nézhetett a mohácsi csata elé... *(Derültség.)*

Amit tudnunk kell: huszonhárman vagyunk a Köznevelési Tanácsnak tagjai, ebből tizenhárom jelenléte szükséges az érvényes eljáráshoz. Ezen belül tizenkét egyértelműen igenlő szavazat kell az elnök és az alelnök megválasztásához. Köszönöm Zsuzsa technikai közreműködését. Előttünk a papiros. Abban maradtunk, hogy két dolgon nem módosítunk. A múltkor megszavaztuk, hogy az elnöki és alelnöki mandátum a ciklus végéig szól – tehát két és fél, illetve most már két és egyharmad vagy egynegyed évre –, valamint hogy a múltkor a jelölést is vállaló jelöltek – azaz a Köznevelési Tanács jelenlegi elnökét és alelnökét – javaslom választásra. Kérem szépen, hogy tegyünk eleget az eljárásnak.

KOSINSZKY ZSUZSA: Mindenki írja fel, én összeszedem. Először az elnökjelölteket kérem, utána az alelnököket.

DR. KELEMEN ELEMÉR: Nem követünk el eljárási hibát, hogy szavazatszámoló bizottság...

KOSINSZKY ZSUZSA: A szavazatszámoló bizottság szerintem ugyanaz, mint a múltkor: Trencsényi úr, Liskó Ica...

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: A szélső sor volt, igen!

DR. KELEMEN ELEMÉR: Akkor Trencsényi Lászlót, Vekerdy Tamást és Liskó Icát kérjük meg arra, hogy teljesítsék a szavazatszámoló bizottság feladatát.

DR. HOFFMANN RÓZSA: Azt mondtátok a múltkor, hogy Somody lemondott. Nincs új?

ELNÖK: Somody lemondott. Több ízben sürgettem Zsuzsán keresztül is...

KOSINSZKY ZSUZSA: Azt mondták, hogy keresik a megfelelő jelöltet.

ELNÖK: Nem jött válasz.

(Szavazás)

DR. VEKERDY TAMÁS: Kihirdetem az elnökválasztás eredményét: tizenegy szavazat Loránd Ferencre, egy Trencsényi Lászlóra, és kettő üres, vagyis érvénytelen.

ELNÖK: Nem habemus papam...

DR. VEKERDY TAMÁS: Egy szavazat hiányzik a 11+1 szavazathoz, vagyis a tizenkettőhöz. Ez a pillanatnyi helyzet. Tehát az elnökválasztás eredménytelen. Legközelebb folytatjuk, vagy megismételjük.

Most megnézzük az alelnököket.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Kérem, hogy a jegyzőkönyv számára három érvénytelen szavazat adassék, hiszen engem senki se kérdezett, nem voltam jelölt, tehát ez egy érvénytelen szavazat.

DR. VÁGÓ IRÉN: Mindenki azt ír, amit akar.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Attól én még kérhetem.

DR. VEKERDY TAMÁS: Összegzem még egyszer:

Elnökválasztás: Loránd Ferenc: 11, Trencsényi: 1, üres: 2.

Alelnökválasztás: Szenes: 6, üres: 3, Vágó Irén: 2, Trencsényi: 1, Kelemen elemér: 1, Dobos Krisztina: 1.

DR. BÁTHORY ZOLTÁN: Nagy a szórás.

DR. VÁGÓ IRÉN: Most kell indítani a kampányt.

DR. KELEMEN ELEMÉR: Sajnálattal konstatálhatjuk, hogy a mai tisztségviselői választás is eredménytelen volt. A tanács működőképessége érdekében megismétlem azt a javaslatot, amit Nagy József professzor úr volt szíves a múlt alkalommal bejelentésként megtenni: prolongáljuk a jelenlegi tanácsi vezetést a működőképesség érdekében.

Egyben kérem a tisztelt kollégákat, hogy sikertelen jelölőbizottsági, levezető elnöki teljesítményem elismerésképpen a következő alkalommal mentesítsenek a levezető elnöki feladat alól. *(Derültség.)*

ELNÖK: Térjünk rá a feladattervre.

DR. KELEMEN ELEMÉR: Kérem, hogy szavazzunk a meghosszabbításról. *(Szavazás.)*
Egyhangú igen.

ELNÖK: Hozzászólásokat kérek a 2004-2005 februári feladattervhez. *(A távozni készülő Farkas Istvánnak.)* Neked nincs hozzászólásod, mielőtt eltávozol?

FARKAS ISTVÁN: Elnézést, a miniszter úrhoz kell elmennem egy fontos ügyben, szavazni eljöttem, de ott van dolgom.

ELNÖK: Csak fájdalommal konstatáljuk. Annyit szeretnék előterjesztőként előrebocsátani, hogy írásban kaptam javaslatokat Hoffmann Rózsától és Horn Györgytől, ezeket igyekeztem beépíteni, illetve nemcsak igyekeztem, hanem remélem, hogy sikerrel építettem be a feladattervbe. A többi pedig alakult attól, hogy kaptunk a minisztériumtól egy néhány kérést, amelyet ebben a ciklusban élénk társi szándékoznak, és jómagam is tettem egy javaslatot, a kistérségi együttműködésre vonatkozót én jegyzem, és Trencsényi Lászlónak is volt javaslata.

Tehát így állt össze ez a terv. Két dologban kellene döntenünk. Magának a tartalomnak az esetleges bővítéséről vagy szűkítéséről, másrészt az időzítés helytálló vagy nem helytálló voltáról. Ebben megpróbáltunk valamiféle logikát, részben olyan minisztériumi tájékoztatás birtokában, amely nem engedett bizonyos témákat korábbra hozni, mint ahogy ők az előterjesztést előállítani tudják, részben pedig a logika alapján. Ki kér szót? Brezsnýánszky László!

DR. BREZSNÝÁNSZKY LÁSZLÓ: Tisztelt OKNT! Én nem éltem az írásbeli javaslat jogával, többek között azért sem, mert az előző ülésünkön, de azt hiszem, még korábbiakon is tulajdonképpen elköteleztük magunkat arra, hogy a pedagógusképzés finanszírozásának az

ügyét továbbvisszük, reméljük, hogy végig tudjuk vinni. Tehát javasolnám, hogy egyrészt éljünk Mang Béla helyettes államtitkár úr felajánlásával, hogy később maga is szívesen visszatér erre a dologra, illetve a saját körünkben előzetesen előkészítve iktassuk be ezt a kérdést, ez megoldódni nem látszik. Az időpontját tekintve nyilvánvaló, hogy talán a költségvetési törvény jóváhagyását is követően, és a bolognai folyamat továbbhaladásával egy kicsit várni kellene, tehát ha javasolhatok, akkor azt mondom, hogy januárnál korábban ezt nem nagyon érdemes időzíteni.

Ugyanakkor pedig javasolnám, hogy vagy ezzel együtt, vagy bár szerencsésebb lenne talán egyszerre, a pedagógusképzés bolognai folyamatában most valószínűleg a legnagyobb változás majd a tanárképzési master kidolgozása az, ami legközvetlenebbül érinti ezt a területet. Ennek a fejleményei is olyanok, hogy ez is valószínűleg inkább csak a következő év elején látszik majd meg világosan, hogy mire jutottunk. Itt, ahogy én tudom, talán erre vonatkozóan, mint ahogy a masterre összességében kormányrendelet készül, tehát ezzel kapcsolatban jó lenne előzetesen az OKNT-t tájékoztatni, vagy magunk között tájékozódni. Tehát azt gondolom, hogy lehetne egy ilyen átfogó pedagógusképzési és finanszírozási együttes napirendet esetleg beiktatni.

ELNÖK: Januárra.

DR. BREZSNYÁNSZKY LÁSZLÓ: Ennél hamarabb nem látom igazán előkészíthetőnek.

ELNÖK: Köszönöm. Dobos Krisztina!

DR. DOBOS KRISZTINA: Három gondolattal szeretném kiegészíteni: ezek jók, és az, hogy milyen sorrendben, az attól is függ, hogy mikor kapunk szakanyagokat. Az egyik dolog: úgy gondolom, az lenne jó vagy az lenne méltó a Köznevelési Tanácshoz, ha részben meghallgatnánk az előadókat, részben opponensek is megjelenének. Tehát bizonyos emberek előbb megkapnák az előterjesztéseket és nemcsak nyolc vagy négy nappal előbb. Tehát hogy egy témát körüljárjunk és valóban valamiféle álláspontunk legyen, ebből a szemszögből azt gondolom, hogy például a két novemberi téma nagyon sok. Nem fog menni, merthogy olyan komoly probléma van a tankönyv, taneszköz kérdéssel, hogy majdnem lehetetlen. Tehát lehet, hogy érdemes ezt végiggondolni.

Három dolgot szeretnék javasolni. Az egyik: a tanulási, tanítási folyamatoknak az újszerű megközelítésével most már kellene foglalkozni, mert azt gondolom, hogy itt egy komoly hiátus áll fenn. Részben szakanyagokban, részben pedig az elterjesztésben, tehát hogy most már egy kicsit nemcsak azt kellene mondani, hogy mit tanítunk, mert ezzel igen sokat foglalkozunk és ezen sok vita van, de hogy az iskola világában mi is történik, és hogyan történik.

A másik, amit én már egy éve javasoltam, megint szeretném mondani, ez a pedagógus-továbbképzés rendszere. Itt évek óta 3-4 milliárd forintot költünk el és még a pedagógusok hozzáteszik a maguk egymilliárdját, mert 4-5 milliárd költődik el pedagógus-továbbképzésre.

Erről születtek jelentések, én magam is kaptam, jó lenne ezt áttekinteni, végiggondolni bizony, ezeknek az irányait, és egy kicsit az elméleti kérdéseit is tisztázni, hiszen ez egy óriási összeg, óriási lélekszámú pedagógus vesz részt a továbbképzéseken. Igazi elemzés nem történt vagy legalábbis nem találtam a Köznevelési Tanács napirendjén.

A harmadik dolog pedig: hosszú az a pedagógus életpálya, de mégis ez lenne a lényege. Tehát mit látunk? Most ezt nem gondolnám azon nyomban bevezetendőnek, de milyen elképzelésünk van a pedagógusok életpályájára, nagyon sokat hallunk arról, hogy rengeteg munkanélküli fiatal pedagógus van, azt is nagyon sokat halljuk, hogy az 50 felüli pedagógusok egy részét elbocsátják, mert túl drágák, tehát a két végletet hallja az ember és olvassa.

Ezért, hogy valami elképzelése legyen a Köznevelési Tanácsnak, és aztán ebből adódóan majdan valamilyen javaslatot tegyen.

Az utolsó a negyedik, amit nem mondtam, de szintén folyamatosan szeretném jelezni, úgy gondolom, hogy az Európai Unió és az oktatás kapcsolatrendszerében most a felsőoktatás problematikáját hallottuk, de itt az indikátorok kérdésében nagyon sok probléma van. Milyen EU-s lehetőségek, pályázatok vannak, amelyeket ki tudunk használni, és melyeket nem tudunk és miért? Másrészt az együttműködésnek milyen formái vannak és ebből mi az, amiről nyerni tudunk valamit? Tehát egy kis kitekintés legyen az Unió és a mi oktatási rendszerünkre. Köszönöm.

ELNÖK: Hoffmann Rózsa!

DR. HOFFMANN RÓZSA: Köszönöm szépen.

A témákkal egyetértek, mind fontosak. Viszont az eddigi – lassan tízéves – tapasztalatunk azt mutatja, hogy ennyi témát nem tudunk végigtárgyalni. Egy fő témára tudunk alaposan koncentrálni egy ülésen, meg az egyebekre is mindig jönnek még hozzá olyan témák, amelyekben egyetértési jogunk van. Én tehát azt javasolnám a tisztelt tanácsnak, azt mérlegeljük, hogy mi a jobb. Sok témát tárgyalhatunk, de akkor olyan módon, hogy írásbeli előterjesztés, ötperces szóbeli kiegészítés, és egy órára korlátozott hozzászólás. Ebben az esetben lehet tartani ezt a feladattervet, mi több, amit Krisztina mondott, azokkal ki lehet egészíteni, hozzá lehet tenni. De ha erre nem tudunk önkorlátozást vállalni, akkor várható, hogy ez teljesíthetetlen. Én hajlanék az előző megoldás felé, tehát hogy maradjon ez a feladatterv, de korlátozzuk magunkat.

A korlátozás céljából, ahol lehet, vonjunk össze. Így például a januári első két napirendi pont, úgy érzem, összevonható, mi több, azt javasolnám, hogy ahol csak tájékoztatásról van szó, ott kerüljük a szóbelit. Például a próbaérettségi tapasztalatai tipikusan egy olyan, amit az OÉVB úgymint meg fog tárgyalni, a bizottsági elnök készít róla egy beszámolót, tehát nem feltétlenül kell minden témáról szóban is eszmét cserélni. Érzünk egy olyan kínos kényszert is, hogyha már téma, valakinek illik hozzászólni. Ez például egy ilyen téma.

Ami kellene: legalábbis tudomásom szerint az szmsz-ünkből nem töröltük, hogy a bizottságok egy évben egyszer beszámolnak – ezt is írásban javasolnám megtenni, kapja meg mindenki, és írásban lehessen kérdést feltenni. Csak ha valami nagyon nagy probléma adódik, vagy vita, akkor idehozzuk. Például a novemberi első témánál, annak az első fejezetét, a beszámolót javasolnám, hogy csak írásban legyen, a második téma viszont olyan, amiről vitázni kellene.

DR. VÁGÓ IRÉN: A tankönyvekről is kellene, annál inkább, mert...

DR. HOFFMANN RÓZSA: Azt mondom én is. De ez két téma: egyrészt a bizottsági beszámoló, másrészt a tankönyvellátás. Azért mondom, hogy a második része olyan...

DR. VÁGÓ IRÉN: Én a 2. számú témára gondoltam.

DR. HOFFMANN RÓZSA: Nem, nem! Azt javasolnám tehát, hogy a beszámolók írásban legyenek, és csak akkor beszéljünk a témáról, ha erre elementáris igény mutatkozik.

Végül ismét támogatom Krisztina megjegyzését. Ő opponenseket mondott, én pedig feleleveníteném – ha jól emlékszem, nem töröltük az szmsz-ből – a témagazda-funkciót, ami nem nagyon működik. Ha erre egy kicsit visszatérnénk, akkor a témagazda egyrészt opponens, vagy valami másféle ismeretet is behozhatna az adott témához. Ezt megfontolásra javaslom.

Végül megkérdezem elnök urat, hogy a decemberi 2. számú téma előadójához az várható-e, hogy országos áttekintést ad, avagy csak a Hajdú-Bihar megyei helyzetről fog

nekünk beszélni. Akkor lenne értelme ezzel a témával szembesülnünk, hogyha egy országos képet kaphatnánk.

ELNÖK: Gyorsan válaszolok, de előtte megadom a szót Tibornak.

DR. HADHÁZY TIBOR: Az utóbbi felvetéshez csatlakozva lenne megjegyzésem. Tekintettel arra, hogy ez nemcsak a Szabolcs-Szatmár-Bereg megye területére korlátozódó kérdéskört jelenti az én olvasatomban, hanem ennek a térségnek, régióknak – ahogy ma szokták mondani – az ide vonatkozó tapasztalatainak, fejlesztési igényeinek összefoglalását is, ezért egy nagyon merész gondolatot fogalmazok meg. Amennyiben az Országos Köznevelési Tanács úgy dönt, hogy ezt az ülést kihelyezi Nyíregyházára, a nyíregyházi főiskolára, annak a Bessenyei-aulájába, illetve megfelelő termeibe, akkor lehetőség kínálkozna nemcsak Hajdú Sándor megyei pedagógiai intézeti igazgató referátumára, hanem olyan szakemberek meghívására is, akik közvetlenül érintettek e kérdés kapcsán. Lehetne tehát az ülésnek egy zárt és egy nyitott része. A nyitott részbe átkerülhetne ez a második napirendi pont, amelynek a hallgatósága kibővített hozzászólási lehetőséget stb. Ez csak egy felvetés. Jelzem, hogy ha megoldható, úgy a fogadókészség rendben van.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Hozzátenném, hogy az ülés előtt megkérdeztem Dobos Krisztinát, hogy a KOMA által meghirdetett pályázatok értékelésére, amelyek e témában történtek, vállalkozna-e, illetve kiegészíthetnék-e vele ezt a napirendet. Igenlő választ kaptam, tehát ez már szélesíti a kört.

Továbbá megkaptam Hajdú Sándortól egy egész országra kiterjedő felmérés rövid jegyzőkönyvét. Volt Baranyában egy évvel ezelőtt, Pécsen egy konferencia, amit a Baranya Megyei Pedagógiai Intézet rendezett ebben a témában. Létezik tehát egy országos hálózat, ezeket meg fogjuk keresni. Hajdú Sándorról kiderült, hogy mint a gesztor intézmény igazgatója, ő jegyezte ezt az egész kiadványt. Őt nyilván eleve úgy kellene felkészíteni – az OKNT felhatalmazásával én ezt vállalom –, hogy egy országos kitekintést adjon, és nevezze meg azokat a társszerzőket, akiket ő ide be akar hozni.

A nyíregyházi rendezvénynek az volna még az indoka, hogy jó volna ennek akkor egy elég nagy publicitást teremteni. Oda meghívhatnánk kistérségi vezetőket, gesztorokat, elmondhatnák személyesen a tapasztalataikat, és csinálnánk egy jó nagy sajtónyilvánosságot ennek – nem részletezem tovább –, hogy hozzá lehessen szólni, és majd eldöntjük, hogy ennek lesz egy zárt része, vagy bizonyos értelemben mi fölvezetjük a témát, és utána jöhetnek a hozzászólások.

DR. HOFFMANN RÓZSA: Az Intercityn odafelé az egyéb témákat megtárgyalhatjuk...

ELNÖK: Ez remek!

DR. HOFFMANN RÓZSA: És csak annak téríti a minisztérium az Intercity-pótjegyét, aki az estivel jön vissza, és akkor legalább együtt maradunk.

ELNÖK: Ezek rendkívül praktikus javaslatok.

DR. BÁTHORY ZOLTÁN: A mobiltelefonok pedig leadandók a portán.

DR. HOFFMANN RÓZSA: Vagy felszerelünk mobiltelefon-zavarót.

ELNÖK: Karlovitz János!

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Három rövid megjegyzésem lenne.

Azzal kezdeném, hogy jó lenne olyan munkatervvé faragni ezt a tématervet, amiben konferenciatervek is vannak esetleg, vagy más munkaformák.

Az első javaslatom tulajdonképpen teljesült: a tankönyv és taneszköz bizottság beszámol, már a legközelebbi alkalommal, viszont javasolom, hogy ehhez tegyünk hozzá a tankönyv súlyával kapcsolatos meg egyéb ilyen témákat, tehát minden, ami tankönyv, itt megtárgyalható.

Egy kicsit fájdalmamat fejezem ki, hogy a tankönyvbizottság most számol be először, holott minden évben kellene, és támogatom, hogy ez minden évben be legyen iktatva más bizottságoknál is.

A második javaslatom, hogy most van, most volt a félidőnk, érdemes lenne erről egy önértékelő valamit, összekapcsolva azzal, hogy most már kéne írnia a Tanácsnak egy igazi jelentést – mert a törvény ezt előírja. Ha a Tanács nem írt jelentést a közoktatásról, akkor mulasztásos törvénysértésben van. Ez nyilván nagyon kemény téma, de feltehetően napirendre kellene hozni.

Végül a harmadik javaslatom az, hogy amennyiben az OKNT-nek nincs konferenciaterve 2005-ben, nekünk volt a Tankönyv- és Taneszköz Tanácsnak egy ilyen nagy EU-s konferencia, illetve ezt próbálgattuk ott latolgatni, szóval mindenképpen egy ilyen konferencia, kiállítással egybekötve, történeti kiállítással, már a bibliográfia elkészült 30 évre visszamenőleg, stb. Tehát akkor feltétlenül javasolnám azt, hogy ha nincs jobb, akkor legalább ez legyen, de az is jó lenne, ha az OKNT-nek lenne egy konferenciája. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Ehhez csak annyit, hogy én kvázi konferenciának fogtam fel a kistérségi együttlétünket, hiszen az egy széles publicitással történék. Ezt nem azért mondom, hogy a másikat, ha tudjuk, ne iktassuk be, csak nem ezzel a névvel nevezjük.

Ha már most a beszámolókról szó van, megint szóba került a tanártovábbképzés. Szeretném megkérni Kelemen Elemért, hogy érezze magát telitalálva, hogy akkor itt valamilyen... *(Dr. Kelemen Elemér: Teli vagyok találva!)*

VÁGÓ IRÉN: Aztán nehogy arról is lemondjon, mint a jelölőbizottságról.

ELNÖK: Ezért nagyon gyorsan siettem, előbb bólintott, aztán lemondhat. *(Derültség, zaj.)*

DR. KELEMEN ELEMÉR: Akkor viszont személyes megtámadtatás okán, hadd kérjek most egy mondatot. Dobos Krisztina javaslatával messzemenően egyetértve javasolom, hogy közös bűneink feloldozása vagy feloldása érdekében tűzzük napirendre, mégpedig azt javasolnám, hogy egy önálló napirendre, nem ennek az egyébként is feszített programnak a keretében, de legkésőbb márciusban a pedagógus-továbbképzés ágas-bogas dolgait. Ott majd a bizottsági tevékenységről is elmondom azt, amit írni nem fogok.

ELNÖK: Köszönöm. Következik Báthory Zoltán!

DR. BÁTHORY ZOLTÁN: Én egészen rövid leszek. Azt gondolom, hogy a tematikát a közoktatási reform prioritásai szerint kellene felépítenünk, ezt már sokszor elmondtam. Azt gondolom, hogy most a legfontosabb elem ebben a reformfolyamatban a pedagógusképzés és -továbbképzés, így együtt, mert ez két összetartozó téma.

Mondom, Brezsnay Laci tudja, hogy a Hunyadi-bizottság újjáalakult, működik, tehát ez a master-szintű tanárképzés tartalmával foglalkozik, idevaló kérdés minél előbb.

A másik ilyen prioritás szerintem a vizsgák, tehát a kétszintű érettségi és az alapműveltségi vizsga. Hogy ezen kívül még mi minden van, az egy más kérdés, azok is mind nagyon fontosak, de úgy gondolom, hogy ez a kettő prioritást élvez, és minél előbb napirendre kellene tűzni.

Úgy tudom, hogy a Sulinovában ugyan van előkészítés, de mintha az OKÉV lenne a lebonyolítója a kétszintű érettséginek. Ezt jó lenne tisztázni, és jó lenne, ha az OKÉV, ha tényleg involválódott, akkor szintén küldene jelentést, úgy értem, hogy a próbaérettségiről. Köszönöm.

ELNÖK: Vágó Irén!

VÁGÓ IRÉN: Tulajdonképpen súlypontokat jelölt ki Zoli, és én is azt gondolom, hogy ezek mentén kellene átgondolni a dolgokat és a lehetőségekhez képest ezeket egy ülésre is behozni. Ugyanakkor pedig tényleg odajutunk, hogy most már egy témát tudunk igazából végigbeszélni, ami azt gondolom, hogy kevés. Most nyilván magam ellen és mindannyiunk ellen beszélek, de amikor felállt ez az új Köznevelési Tanács, akkor rendre ilyen egész napos, tehát délután négyig tartó megbeszéléseink voltak, és azt gondolom, hogy talán - bármennyire is nehéz gazdálkodni az idővel, de ide kellene visszatérnünk, ehhez a dologhoz, mert most ugyan megint megállapodott a Tanács egy rendkívüli ülés időpontjában, de azt gondolom, hogy ha Zsuzsiék ezt végig fogják kérdezni a rendkívüli ülés időpontját, akkor megint nem lesz rendkívüli ülés, mert nem leszünk határozatképesek.

Tehát próbáljuk ezt a minden második csütörtökünket úgy szabaddá tenni, ahogy, és próbáljunk odahatni - október nagyon rossz, mert konferencia hónap -, hogy tényleg ne szerveződjenek erre rá olyan dolgok, amelyek alól nem lehet kiszabadulni.

Egy ajánlatot szeretnék tulajdonképpen még tolmácsolni, ami itt a napirendi pontok számát adott esetben növelheti. Halász Gábor és az OKI kutatási központ új igazgatójának, Lannert Juditnak a felajánlását szeretném közvetíteni, hogy itt arról van szó, hogy mind ennek a Tanácsnak, mind pedig az OKI-nak ez egy fontos feladata, hogy jelentést készítsen a közoktatás helyzetéről. Mi egy átfogó, háromévenkéntit csinálunk, ennek a bizottságnak pedig elvileg évente kellene egy ilyen csinálni.

Nekem most már az utóbbi időben az volt az élményem itt, hogy nagyon szétesünk egy-egy témára, nagyon belebonyolódunk gyakran kicsi rész kérdésekbe, tehát a Tanács a nagy egészről kevésbé tud megnyilvánulni. Tulajdonképpen valami tavaszi hónapban, és ez február-május között lehetséges ez az időpont, nagyon szívesen idejönnének mindazok, akik egy-egy területét gondozzák az OKI „Jelentés a közoktatásról” című kötetnek, és meghallgatnák igazából a Tanács igényeit, hogy mik azok a nagyon fontos dolgok, amelyeket adott esetben hiányolnak az eddigi kötetekből vagy mik azok az erős és gyenge pontok, amelyeknek egy markánsabb képviselőt szeretnék.

Ez egy ajánlat, természetesen önök döntenek arról, hogy igényt tartanak-e erre vagy sem, de ezt nagyon szívesen megteszik.

ELNÖK: Nincs több. Akkor ennek értelmében megpróbálunk csinálni egy teljesíthetőnek látszó ütemtervet. Javaslom, hogy fogadjuk meg azt, ami az szmsz-ünkben egyébként így szerepel, hogy az OKNT ülései délután négyig tartanak, és a kivétel az, hogy ha előbb befejeztük. Ezt tervezzük be, mert akkor azért egy jelentős mennyiséggel többet tudunk tárgyalni.

Továbbá azt is fogadjuk meg, hogy minden második csütörtököt elvben szabadon hagyjuk, hogy ha beüt a mennyő, akkor együtt tudjunk lenni, mert látszik, hogy nem csökken... *(Dr. Trencsényi László: Ez olyan, mint amikor a szülői értekezleten a jó gyerekek szüleinek mondja az osztályfőnök! - Derűltég.)* Igen.

HORN GYÖRGY: A második csütörtököt azért precizírozzuk, ez nem azt jelenti, hogy minden második, hanem azt jelenti, hogy minden páros vagy páratlan hónapban így csúszik el, akkor az nekem nem lenne jó, tehát precizírozzuk a második csütörtököt. Az, hogy a hónap második és a hónap negyedik csütörtökje, így nekem jó, csak nem úgy, hogy ha öt hét van egy hónapban, akkor most...

ELNÖK: Tehát a hónap második és negyedik csütörtökjét kérjük szabadon hagyni, ebből a második mindig rendszeres ülés és délután négyig tart, a másik időpontot pedig szabadon hagyjátok, és amennyiben szükséges, akkor oda beiktatjuk.

HORN GYÖRGY: Elnézést, az előbb ki kellett mennem, mert Liskó Ilonának muszáj volt valamit mondanom. Amikor Tibor javasolta ezt a kihelyezett ülést, nem tudom, utána mi történt. Azt javaslom, ha odamegyünk, akkor az alapműveltségi vizsgát abból ki kellene venni.

VÁGÓ IRÉN: Az érettségivel kellene együtt.

HORN GYÖRGY: Lehet, hogy volt róla szó, akkor elnézést kérek.

ELNÖK: Ez világos. Nem volt róla szó.

DR. TRENCSÉNYI LÁSZLÓ: Ha viszont ez van, akkor a kulturális stratégia ott in vivo aktuális.

DR. HOFFMANN RÓZSA: Azt javaslom, hogy hagyjuk jóvá a témákat és adjunk az elnök úrnak szabad kezet abban, hogy az időhöz hogyan tudja igazítani.

ELNÖK: Jó, de ahol ilyen kérés van, mint például a Lacié, egy ilyen ötlet, tegyétek meg, hogy legalább átkülditek nekem.

HORN GYÖRGY: Ha jól látom, nem tudom, mások is kaptak-e, de az OKI minden OKNT-tagot felkért arra, hogy írjunk a közoktatás stratégiájáról, legalábbis a listán mindenki rajta van. Akkor, ha ezek az írások megszületnek, például az lehetne ...

ELNÖK: Nem tudom, hogy most miről beszélsz. *(Zaj, közbeszólások.)*

DR. HOFFMANN RÓZSA: E-mailen megkaptuk?

ELNÖK: Ma reggel nem nyitottam ki. *(Közbeszólások.)*

Kedves Kollégák! Köszönöm a jelenlétet. Az ülést berekesztem, és azt kérem, most járjunk el úgy, hogy gyorsan kapjuk meg a jegyzőkönyvet.

(Az ülés végének időpontja: 13 óra 11 perc)

Tartalomjegyzék

Elnöki bevezető, a napirend megállapítása, elfogadása.....	4
Javasolt bírálati szempontok a kerettantervek értékelésére.....	4
<i>Dr. Trencsényi László beszámolója.....</i>	<i>4</i>
<i>Hozzászólások.....</i>	<i>6</i>
<i>Trencsényi László reagálása a vitában elhangzottakra.....</i>	<i>21</i>
Egyebek.....	24
OKNT-elnök és -alelnök választása (eredménytelen)	26
A feladatterv összeállítása.....	28

I g a z o l á s

Igazolom, hogy az **Országos Köznevelési Tanács** 2004. október 14-én, csütörtökön, 10 órakor megtartott üléséről a megbeszélrt határidőre elkészített szó szerinti jegyzőkönyvet a mai napon elektronikus posta útján átvettem.

Budapest,